

A.

VIÐBÆTIR.

Lagaboð og stjórnarúrskurðir, er
snerta afdrif alþingismála
1863.

Bref dómismálastjórnarinnar til stiptamtmaunsins yfir Íslandi
**um kennslu í læknisfræði hjá landlækni
á Íslandi**, dagsett 28. maí 1863¹.

Í brefi hins konunglega heilbrigðisráðs, sem það hefir sent dómismálastjórninni og sem yður hér með er sendur útdráttur úr, hefir Hjaltalín jústizráð, landlæknir á Íslandi, útlistað reglur þær, sem hann ætlar að fylgja við kennslu þeirra stúdenta frá hinum lærða skóla í Reykjavík, sem eptir konungsráðsúrskurði 29. d. ágústm. f. á.² verður kennd læknisfræði til að geta orðið læknar á Íslandi;

1) Fylgiskjalið eða uppástungur landlæknisins sjá stjórnartíðindi. bls. 722; sama dag voru hinum amtmönnunum á Íslandi rituð áþekkt bréf.

2) Konungsráðsúrskurður þessi er prentaður í alþ.tíð. 1863, viðbætur 28. bls. (bréf dómismálastjórnarinnar 12. sept. 1862) en ástæðurnar fyrir honum eru útlistaðar í skýrslu dómismálastjórnarinnar til konungs 25. d. ágústm. 1862, og skulu hér tilfærð helztu atriðin úr þeirri skýrslu:

Í bænarskrá alþingis, dagsettri 13. ágústm. 1861, bað þingið um: *A.* Að til bráðahyrðna verði árlega greiddir úr hinum almenna læknasjóði, eður hinum svo kallaða spítalaskóla Íslands, til læknakennslu hjá landlækninum í Reykjavík, 600 rd., og þangað til læknaskóli og spítali komast á á Íslandi. *B.* Að þeir stúdentar frá hinum lærða skóla og privatdimitteraðir, ef það kemst á, sem landlæknirinn þannig tekur til kennslu, séu fræddir í þeim greinum læknisfræðinnar, sem til eru teknar í instrúxi landlæknisins á Íslandi frá 19. maí 1760, 4. gr.: líkskurðarfræði (*Anatomie*), lífseðlisfræði, sjúkdómafræði (*Pathologie*), handlæknisfræði og yfirsetukvennafræði, og einnig í hinum nýrri vísindum læknisfræðinnar, svo sem *Chemie* (uorganisk og organisk), chemiskri sjúkdómafræði, almennri heilbrigðisfræði (*hygiène publique*) meðalaverkunarfræði (*Pharmakologie* og *Pharmakodynamik*), *medicina forensis*, og því er þurfa þættl, til þess þeir gætu vel gegnt stöðu sinni. *C.* Að lærisveinar þessir, eptir afstaðna kennslu hjá landlækninum, standi opinbert burtfararpróf eptir fulltryggjandi reglum, samkvæmt því, er landlæknirinn getur komið sér samau um við hið konunglega heilbrigðisráð í Kaupmannahöfn um þetta mál. *D.* Að þessir menn, ef þeir álitast hæfir, fái fullkomnið læknisleyfi á Íslandi og getið orðið þar héraðslæknar. *E.* Að stjórnin

hefir hann og stungið svo upp á, að prófi því, sem þeir, að lok-
iuni kennslunni, eiga undir að ganga, verði þannig hagað, að það
verði haldið í heyranda hljóði á alþingi, á líkan hátt og tíðkaðist

leggi fyrir næsta alþingi frumvarp um betri tillögum á spítalatekjuum, sam-
kvæmt því, sem alþingi hefir áður upp á stungið.

Alþingi hefir áður hvað eptir annað farið þess á leit, að bætt yrði lækna-
skipunin á Íslandi, einkum á þann hátt, að varið yrði fé spítalastjóðanna til að
stofna lækna-skóla og spítala í Reykjavík; en þessar bænarskrár þingsins hafa eigi
orðið til greina teknar af þeim ástæðum, sem útlistaðar hafa verið í skýrslum
dómsmálastjórnariunar; þá er málið hefir verið borið upp fyrir konungi; og var
tekið fram í konunglegri auglýsingu til alþingis 1. júním. 1861 um árangur af
þegnlegum tillögum þess og öðrum uppástungum á fundinum 1859, að stjórnin
hafi ekki fundið ástæðu til að breyta áformi því, sem hafi verið fyrirhugað um,
hvernig skipa skuli læknamálinu, en aðalatriðin í áformi þessu hafi konungsfultrúi
verið látinn birta þinginu; en vegna þess að nú sem stendur, sè skortur á læknu-
um á Íslandi, þá hafi jafnframt þessu verið álitid vel tilfallid að þangað til nógu
mörg útlærð læknaefni fást, verði aðstoðarlæknum veitt tilsoðn í læknisfræðinni,
einkum hjá landlækni, samkvæmt allrahæstum úrskurði 12. ágústmán. 1848, og
hafi dómsmálastjórnin þegar gjört þar að lútaudi raðstafanir. Því var enn fremur
við bætt í auglýsingunni, að ef það yrði álitid nanðsynlegt að gjöra frekara til
þess að ná tilgangi þessum, þá mundi ekkert verða því til fyrirstöðu, að til
bráðabyrgða yrði skotið fé til þessa úr hinum íslenska spítalastjóði, en réttast
hafi þótt að biða þess, hvort alþingi þætti ástæða til að bera fram uppástungu
í þessu efni.

Bænarskrá sú, sem kom frá alþingi 1861, fer miklu lengra. Þingið lætur sèr
hèr ekki nægja að stinga upp á, að fyrst um siun verði varið 600 rd. á ári til
að kenna hjá landlækni aðstoðarlæknum þeim, sem um er rætt í konungsúr-
skurði 12. ágústm. 1848, en þeir læknar hafa engan eiginlegan lækningarètt (jus
practicandi), heldur verða þeir að eins notaðir til að láta sjúklingum hjálp í tæ
fyrst í stað, þangað til næst til héraðslæknisins, og síðan til að gjöra það, sem hann
fyrir skipar, heldur fer nú þingið fram á, að þangað til lækna-skóli og spítali
komist á í Reykjavík, verði til bráðabyrgða árlega varið upphæð þessari til kennslu
hjá landlækni handa læknaefnum, sem ættu að verða aðnjótandi miklu yfirgríps-
meiri kennslu, og gjörir þingið ráð fyrir, að henni mundi eigi verða lokið á
skemmri tíma en 3 eður 4 árum, en aptur á hinn bóginn ætlast það og til, að
læknaefni þessi öðlist fullan lækningarètt, og geti fengið héraðslæknaembætti. Af
áðurgreindu fé er svo til ætlast, að 300 rd. á ári sè varið í ölmusur handa þ
læknaefnum, en hinn helminginn fái landlæknirinn í kennslukaup. Til styrkingar
þessum uppástungum tekur þingið fram, að reynslan þegar hafi nægilega sannað,
að ekki verði við því búzt, að daukir læknar sækni um lækuaembættin á Íslandi,

á öldinni sem leið, þegar eins stóð á, eður að haldið verði opinbert próf að tilkvöddum prófdómendum, ef það þyki betur við eiga.

Eptir að búið er að skrifast á um málefni þetta við ofangreint

og eins sè eigi heldur von um, að stjórninni heppnist að koma fram því áformi sínu, að fá nógu marga íslenska lækna með því að gjöra læknisfræðisnámið við háskólann í Kaupmannahöfn aðgengilegra fyrir íslenska stúdenta. Til þess fengizt geti nógu margir Íslendingar til læknaembættanna, álitur því alþingi, að nauðsynlegt sè, að læknisfræðin sè kennd þeim á Íslandi, og þó þingið enn sè á þeirri skoðun, sem það svo opt áður hefir ítrekað, að læknaskóli og spítali í Reykjavík sèu nauðsynlegir til þess, að læknaskipunin á Íslandi komist í svo gott horf, sem framast má verða, þá heldur það eigi að síður, að fyrst um sinn, þangað til fjárhagur verði betri og stofnaður verði slíkur skóli, megi ná tilganginum með því að fela landlækni á Íslandi á hendur að veita ungum mönnum, sem eru útskrifaðir úr hinum lærða skóla í Reykjavík eður úr heimaskóla (ef útskrift úr heimaskóla verði leyfð) þá kennslu í læknisfræðinni, sem næga megi álíta til þess, að þeir geti gegnt köllun sinni; en landlæknirinn sè þess fús að taka að sèr starfa þenna.

Þar sem því hafi verið hreift, að efasamt sè, hvort þessi innlenda læknakennsla muni gagnleg og hagfæld, þá bæði skýrskotar þingið um það efni til reynslunnar, er menn hafi fyrir sèr, því á síðastliðinni öld hafi nokkrum dugandis læknum verið kennt hjá þeim mönnum, sem þá voru landlæknar á Íslandi, og bendir einnig á, að menn eigi nógsamlega hafi yfirvegað, hversu happadrjúgt það hljóti að vera, að læknaefnin, meðan þeir eru að læra, geti með eigin augnum sèð hina almennu og hina sèrstaklegu sjúkdóma, sem eiga sèr stað í landinu, t. a. m. hinar ýmislegu tegundir sullaveikinnar og holdsveikina, ásamt hinum sèrstaklegu orsökum þeirra, sem bæði eiga rót síua í náttúruæðli landsins og lifnaðarháttum fólksins.

Á hinn bóginn þykir alþingi kennsla sú, sem landlæknirinn átti að láta aðstoðarlæknum í tæ eptir konungsúrskurðinum frá 12. ágústm. 1848, öldungis ónóg; mundi hún að þingsins álitu eigi gefa landsmönnum neina vissu fyrir því, að slíkir menn gætu álitizt sem reglulegir læknar, eða orðið mönnum að fullu líði í hinum bráðustu lífsnauðsynjum þeirra; þingið álitur því, að keunslan verði að vera svo umfangsmikil, að hún gefi trygging fyrir því, að hin nýju læknaefni hafi yfirfarið allar hinar nauðsynlegustu greinir læknisfræðinnar og fái næga æfingu undir höndum landlæknisins í því að meðhöndla alla hina algengustu sjúkdóma á Íslandi, og að slík læknaefni, eptir afstaðið opinbert próf, fái, ef þeir álitast hæfir, full réttindi til að geta orðið héraðslæknar á Íslandi; því annars sè auðsætt, að enginn stúdent frá hinum lærða skóla vilji gefa sig við slíkri kennslu, ef hann eigi hafi fulla vissu um, að hann þurfi eigi að vinna fyrir gýg og eyða beztn nngdómsárum sínum svo að segja til ónýtis fyrir sjálfan sig. Jafnhliða

heilbrigðisráð og við stjórn kirkju- og kennslumálanna, skal yður nú kunngjört í sambandi við bréf dómsmálastjórnarinnar 12. d. septemberm. f. á., yður til leiðbeiningar og til þess þér birtið það í

þessu virðist þinginu, að ákvörðunin í konungsúrskurði 12. d. ágústm. 1818 um kennslu aðstoðarlækna eigi að standa óhögguð.

Í álitsskjali konungsfülltrúa um bænarskrá alþingis segir, að ástand það, sem nú er á Íslandi, hafi verið þinginu hvöt til að koma fram með uppástungur þess um kennslu læknaefna; því nú sem stendur sè svo mikill læknskortur í landinu, að mörg hëruð öldungis enga læknishjálp geti fengið. Þó heldur hann, að réttast mundi að hafa eigi kennsluna svo yfirgripsmikla, sem alþingi fer fram á, og láta sèr nægja með aðstoðarlækna, sem mundu geta gjört mikið gægu í þeim hëruðum, þar sem enga læknishjálp annars er að fá, jafnvel þótt ekki verði við því búizt, að þeir hafi mikla þekkingu í læknisfræði; mundu þeir og geta haft sæmilega ofan af fyrir sèr með lækningum sínum.

Hið konunglega heilbrigðisráð hefir sagt álit sitt um málefni þetta, og er það á sama máli og alþingi um, að nauðsyn beri til að gjöra einhverjar sérstaklegar ráðstafanir til þess, að fengið geti nógu margir læknar á Íslandi, er hæfir sèu til að bæta úr þörfum manna í þessu efni, en þar á móti hefir heilbrigðisráðið eigi getað fallizt á álit alþingis um, hvernig keona ætti íslenskum læknaefnum. Heilbrigðisráðið hefir í því tilliti tekið fram, að þar sem bókin og orðið geti nægt til að mennta sýslumenn og presta eptir þörfum landsbúa, þá sè þetta með öllu ónógt til að mennta lækna. Þó sá maður, sem heldur sig hafa næga þekkingu til að geta kennt allar þær greinir læknisfræðinnar, sem alþingi hefir tilgreint, og álitur að kenna beri á Íslandi, í raun og veru hefði kunnáttu til þessa, og aðrar embættisauðir ekki hindruðu hann frá að verja tímanum til kennslunnar, þá yrði það honum ómögulegt vegna þess, að það vantar, sem þarf við að hafa til þess, að menn geti fengið verklega menntun í læknisfræðinni. Heilbrigðisráðið kveðst reyndar eigi vita, hvort fá megi í Reykjavík lík, svo sem þurfi við kennslu og æfingar, í líkskurðarfræði og handlæknisfræði, en það er því fullkunnugt, að þar vantar öldungis það, sem mest er áriðandi til að geta fengið verklega menntun í læknisfræðinni, en það er spítali, sem og að engin veruleg trygging er í prófi, sem kennarinn einn heldur, án þess aðrir menn, er vit hafa á, dæmi um það.

Uppástungur heilbrigðisráðsins um fyrirkomulagið á málefni þessu eru þar á móti þessar: *a.* að við hafa skuli styttri skólakennslu í Reykjavíkurskóla handa þeim piltum, sem ætla að stunda læknisfræði, en ekki ganga undir hið fullkomna læknapróf. *b.* að þeir lesi við Kaupmannahafnar háskóla í tvö ár, og gangi síðan undir yfirheyrslu (tentamen); skuli þeir að því afloknu hafa lækningaleyfi á Íslandi, og geta gjört sèr von um, að þeim verði veitt læknaembætti, þegar enginn kandídat sækir um þan. *c.* að þeim skuli veittir þeir 600 rd., sem alþingi vill láta verja til læknaennslu á Íslandi, á þann hátt, að fè þessu sè skipt í ölmusur

umdæmi því, sem þær eruð yfir skipaðir, og auglýsið það sérstaklega Hjaltalin jústizráði, að fyrst um sinn má fara eptir reglum þeim, sem hann hefir stungið upp á um kennslu þá, sem hér er

upp á 200 til 300 rd.; svo skuli þeir og fá ferðakostnað borgaðan báðar leiðirnar. *d.* að leitast skuli við að útvega þeim regenz- og kommúnítetsölmur, og *e.* að stjórnin skjóti til 600 rd. á ári, og sknli því fè varið handa einhverjum ungum duglegum lækni í Kaupmannahöfn, sem, um leið og notuð væru þau hjálparmedöl, sem annars eru til, sérstaklega ætti að gefa sig við því að leiðbeina þeim mönnum, sem komið hafa til háskólans til að búa sig undir að verða læknar á Íslandi, og gætu þeir ef til vill þannig komizt af með miuni styrk, er þeir eigi þyrftu að borga neitt fyrir leiðbeininguna, svo að þrír gætu orðið styrksins að-njóstandi í einu.

Að vísu gat það eigi dulizt domsmálastjórninni, að hin vísindalega og verklega menntun í læknisfræðinni, sem fengizt gæti á Íslandi, ef farið væri eptir uppástungum alþingis, yrði í ýmsum greinum mjög svo ófullkomin, eins og heilbrigðisráðið sýndi fram á; en þar sem eins er ástatt og nú er á Íslandi, er nálega helmingur af læknisembættunum í landinu eru óveitt, fyrir þá sök, að enginn sækir um þau, og ekki verður við því bálizt, að þessi embætti, sem nú eru laus, að minnsta kost fyrst um sinn verði skipuð innlendum vísindalega menntuðum læknum frá háskólanum, þá gat domsmálastjórnin eigi betur séð, en að ástæða væri til að fara í aðalatriðunum eptir uppástungu alþingis í máli þessu, þó svo, að þetta fyrirkomulag beri að eins að álíta sem bráðabýrgðarráðstöfun, er gjörð sé vegna sérstaklegra kringumstæðna. Að vísu var læknasjóðurinn, er stofnaður var með konungsúrskurði 12. ágústm. 1848, og nú á í innstæðu hér um bil 40,000 rd., eiginlega ætlaður til að fjölga lækuaembættum á Íslandi, en meðan ekki eru til læknar í þau embættin, sem þegar eru til, virðist mega til sanns vegar færa að verja litlum hluta af árstekjum sjóðsins, sem nú eru hér um bil 2,800 rd., til kennslu handa lækuaefnum á Íslandi. En að takmarka kennsluna á þann hátt, sem konungsfulltrúi stakk upp á, og biuda hana einungis við aðstoðarlækna, þótti domsmálastjórninni ekki ráðlegt; því fyrst og fremst hefir sú raun á orðið, að nálega enginn hefir hingað til notað þessa kennslu í þau 14 ár, sem liðin eru síðan konungsúrskurðurinn frá 1848 kom út, og í öðru lagi er það auðsætt, að slíkir læknar ekki gætu bætt úr þeim lækna-skorti, sem nú á sér stað, er þeir eigi megi við hafa lækningar upp á sitt eigið eindæmi, heldur að eins eptir fyrirsögn héraðslæknisins, en enginn héraðslæknir er til í þeim héraðum, sem mest eru þurfandi læknishjálpar; en að veita þeim meiri rétt virtist óráð eptir þeirri menntun, sem atlazt var til að þeir fengju. Á hinn bóginn virtist domsmálastjórninni eigi heldur verða farið eptir uppástungum hins konunglega heilbrigðisráðs um fyrirkomulag á máli þessu. Þær uppástungurnar, sem eru til færðar við bókstafna *a*, *b* og *d*, eru að mestu

um rætt, og að fara má eptir hinni siðarnefndu af uppástungum hans um prófið.

Bréf dómsmálastjórnarinnar til konungsfulltrúa á alþingi um **borgun handa nefnd þeirri**, er sandi frumvarp til tilskipunar um **vinnuhjú á Íslandi**, dagsett 28. maí 1863.

Út af þegnlegri bænarskrá alþingis, er hingað kom með þegnlegu álitsskjali yðar, herra stiptamtmaður, dagsettu 28. septemberm. 1861, um að þeim þrem mönnum, er voru í nefnd þeirri, sem eptir ráðstöfun stjórnarráðsins árið 1855 var á hendur falið að semja frumvarp til nýrra hjúalaga fyrir Ísland, verði veitt 200 ríkisdala þóknun hverjum fyrir starfa þenna, skorar dómsmálastjórnin á yður að kunngjöra alþingi því, er nú fer í hönd, að vorðið

leyti hinar sömu og þær, er fyrrum komu frá Schleisner doktori; varð þá eigi séð ráð til að fara eptir þeim uppástungum vegna mótspyrnu þeirrar, er gjörð ver móti þeim af hálfu háskólakennaranna í læknisfræði og kommúnitetsstjórnarinnar; en síðan hefur engin breyting á orðið í því efni. En hvað snertir hinar tvær uppástungurnar (stafl. *c* og *e*), þá virtist efasamt, hvort fást mundu úr ríkissjóðnum 600 rd. á ári til launa handa þeim manni, er ætti að leiðbeina íslenskum læknaefnum í læknisfræðinni, og svo væri, með því að aðhyllast þessar uppástungur heilbrigðisráðsins, farið í gagnstæða stefnu við tillögur alþingis, því það, að tekið væri fê úr læknaþjóðnum, batt þingið einmitt þeim skilmála, að læknaefnunum yrði kennt á Íslandi, og eins og að ofan er á vikið, virðist þingið að leggja mikla þýðing í þetta atriði málsins, er það heldur, að þó kennslan kunní að verða ófullkomin í vísindalegu tilliti, muni það veða upp á móti þessu, að hún verði innlend, það er að segja, lögð eptir þörfum landsbúa, þannig, að einkum verði haft sérstaklegt tillit til þeirra sjúkdóma, sem eru einkennilegir á Íslandi, lifnaðarháttanna þar o. s. frv.

Að vísu virtist dómsmálastjórninni varla verða lögð eins mikil þýðing í þetta atriði eins og alþingi gjörir, en þó ber þess að gæta, að með því að hafna tillögum alþingis og fara eptir uppástungum heilbrigðisráðsins, sem setja í staðinn fyrir kennslu þá, er alþingi stingur upp á á Íslandi, aðra kennslu í Kaupmannahöfn, er einnig væri ófullkomin og yrði miklu kostnaðarsamari, tæki stjórnin upp á sig ábyrgðina af því, ef sú tilraun til að útvega landinu nægilega læknaþjálp ekki heppnaðist, en á hinn bóginn hafa landsbúar enga ástæðu til umkvartana, ef farið er þegar eptir uppástungum alþingis.

1862 hafi eptir tilhlutun stjórnarráðsins nefndarmönnum þessum verið ávísað 200 rd. hverjum.

Bréf dómsmálastjórnarinnar til konungsfulltrúa á alþingi um **fjárgreiðslu úr dómsmálasjóðnum til málaflutningsmanna og dómenda við landsyfirréttinn**, dagsett 9. júní 1863.

Þér hafið, herra stiptamtmaður, sem konungsfulltrúi á alþingi sent hingað með þegnlegri skýrslu yðar, dagsettri 18. d. septembermán. 1861, álitsskjal alþingis, dagsett 13. d. ágústmán. s. á., en í því er stungið upp á:

1. að laun hinna föstu málaflutningsmanna við yfirdóminn á Íslandi verði um hin næstu 4 ár greidd úr dómsmálasjóði Íslands, og
2. að þeir 300 rd., sem þá voru borgaðir úr dómsmálasjóðnum til yfirdómendanna í landsyfirréttinum, verði lið fyrsta skeð getur borgaðir þeim árlega úr ríkissjóði.

Dómsmálastjórnin skorar nú á yður, herra stiptamtmaður, sem konungsfulltrúa á alþingi því, er haldið verður í sumar, að kunngjöra þinginu um hina fyrri af uppástungum þessum, að yður hafi verið boðið í bréfi stjórnarráðsins 22. janúarm. f. á., samkvæmt konungsúrskurði 19. marzmán. 1858¹, að láta borga málaflutningsmönnum þeim, sem fyrst um sinn hafa verið skipaðir við yfirdóminn, launin á sama hátt og að undanfögnu úr hinum íslenska dómsmálasjóði, og að senda dómsmálastjórninni, undir það að 4 ár eru liðin, skýrslu um, að hve miklu leyti sjóðurinn framvegis sè fær um að bera kostnað þenna, og um hina síðari uppástunguna, að eins og þegar var á vikið í ástæðunum fyrir lagafrumvarpi því, er lagt var fyrir alþingi (1859), um laun ýmsra embættismanna á Íslandi, geti þeir 250 rd., sem fyrsta dómaraunum í yfirréttinum eru greiddir úr dómsmálasjóðnum, ekki álitizt að vera partur af embættislaunum hans, heldur endurgjald fyrir störf, er ekki fylgja með embættinu, en það eru útlekkingar á réttargjörningum í sakamálum og gjafsóknarmálum, þeim er áfríað er til hæstarèttar, og að þess vegna hafi ekki verið haft neitt tillit til

1) Sjá br. dómsmálastj. 23. marzm. 1858 og kgl. anglýs. til alþ. 27. maímán. 1859, II. 7.

Þessa fjár við launahækkun þá, er hann fékk við lög frá 19. janúarmán. þ. á. um launaviðbót handa ýmsum embættismönnum á Íslandi, en þar á móti séu burtfallnir við lög þessi þeir 50 rd. á ári, er að undanfögnu hafa veittir verið öðrum dómáranum í yfirrættinum úr dómsmálasjóðnum, sem launaviðbót í eiginlegum skilningi.

Bréf kirkju- og kennslustjórnariunar til stiptsyfirvaldanna á Íslandi um **uppbót fyrir fallin ásauðarkúgildi á lènskirknajörðum**, dagsett 8. júlí 1863.

Samkvæmt því, sem yður var fyrir lagt í bréfi stjórnarráðsins 22. janúarm. 1861, hafið þér, herra stiptamtmaður, og þér, háæruverðugi herra, í bréfi yðar dags. 18. dag maim. þ. á. skýrt frá, hversu mikið farizt hafi í fjárkláðanum af ásauðarkúgildum á lènskirknajörðum á Íslandi eptir skýrslum þeim, sem þér um það efni hafið fengið frá hlutaðeigandi próföstum, og hvað hingað til hafi ágengt orðið með endurreisn hinna föllnu kúgilda. Af skýrslum þessum sést, að megnið af kúgildum þeim, sem féllu í fjárkláðanum á jörðum þessum, hefir verið skorið niður, sumpart með vilja og vitund hlutaðeiganda prests og sumpart án þess, en að annars er þegar að mestu leyti aptur húið að bæta kúgildamissi þenna, og það að mestu leyti á kostnað jarðarabúendanna. Þér hafið þar að auki getið þess, að kúgildafellir sá, sem orðið hefir, virðist að visu eptir skýrslum þeim, sem þér hafið fengið, ekki að hafa hnekkt neitt töluvert lènskirkna-jarðagózinu, en öðru máli sé að gegna um suma af prestunum, sem hafa tekjurnar af jörðum þessum; því fyrst og fremst hafi þeir misst nokkurs í af tekjum sínum, er þeir hafi orðið að gefa leiguliðunum upp nokkurn hluta af leigunum, en um þann skaða hafi þeim þó verið sjálfrátt, og virðist því ekki vera ástæða til að útvega þeim neinar bætur í því skyni, en þar að auki verði þeir neyddir til að koma upp kúgildum aptur á sinn kostnað, sumpart fyrir þá sök, að leiguliðarnir ekki hafi efni til þess, jafnvel þó þeir séu skyldir til að koma þeim upp, sumpart fyrir þá sök, að prestarnir sjálfir hafi gengizt fyrir niðurskurðinum, og álitíð þér mjög æskilegt, að þessum prestum yrði veittur nokkur styrkur til að koma upp aptur kúgildunum. Einn

hafið þér getið þess, að kirkjuportiónirnar að öllum jafnaði séu litlar, en sauðfè komið í mjög hátt verð, og virðist því vera ógjörandi að verja nokkru af kirkjuportiónunum til að koma upp kúgildum; þess vegna hafið þér stungið upp á, að varið verði til þessa 400—500 rd. af því fè, sem í fjárlögunum er veitt til óvissra gjalda handa Íslandi, þannig að upphæð þessi yrði fengin stipts-yfirvöldunum til umráða til að útbýta henni á þann hátt, er þau álitu réttast, og ættu þau síðan að gjöra stjórnarráðinu skil fyrir, hvernig fènu hefði verið varið.

Um þetta efni skal yður nú kuungjört, að eptir því, sem sagt er í áðurgreindu bræfi stjórnarráðsins, 22. janúarm. 1861, getur ekki orðið umtalsmál að útvega neinn styrk úr rikissjóðnum í þessu skyni, og að fara skal eptir þeim reglum, sem þar eru teknar fram, viðvíkjandi endurreisn þeirra ásauðarkúgilda, sem enn vantar. Skorar stjórnarráðið hér með á yður, herra stiptamtmaður, og yður, háæruverðugi herra, að annast um, að kúgildunum þannig verði komið upp svo bráðlega, sem unnt er, og að það verði fullbúið fyrir lok ársins 1864; vonast og stjórnarráðið eptir að fá skýrslu um þetta.

Bréf dómsmálastjórnarinnar til stiptamtmannsins yfir Íslandi um **fjárkláðamálið á alþingi**, dagsett 18. september 1863.

Í 43. blaði «Þjóðólfs», er út kom í Reykjavík 25. f. m. og dómsmálastjórninni hefir horizt í hendur, segir, að alþingi Íslandinga hafi á fundi þess, sem nýlega er afstaðinn, til svars upp á nokkrar bænarsskrár úr Kjósar- og Gullbringusýslu, gefið út prentað umburðarbréf til íbúanna í sveitunum, þar sem fjárkláðinn er; hefir stjórnarráðinu undir hendinni verið sent eitt af bræfum þessum, og skýrir alþingi þar frá, að það hafi í öllum aðalatriðunum fallizt á frumvarp það, er stjórnin lagði fyrir þingið, um eptirlit lögreglustjórnarinnar m. m. með fjárkláða og öðrum næmum fjárveikindum á Íslandi, og laut að því, að útrýma skyldi fjárkláðanum einungis með lækningum, og lætur jafnframt í ljósi þá von sína, að takast muni með lagaboði þessu að útrýma algjörlega sýki þeirri sem hér er um rætt; en þrátt fyrir þetta skorar þingið innilega á

íbúana í sveitum þeim, sem hlut eiga að máli, að íhuga vandlega, hvort ekki mundi vera hagfelldara og kostnaðarminna að gjöra samkomulag um, að skera niður allt fè í þessum sveitum nú í haust, heldur en að biða eptir því, að beitt verði hinu fyrirhugaða lagaboði, og fullyrðir um leið, að nokkrir af alþingismönnum hafi heitið því, að bændur í sjúku og grunuðu hëruðunum skyldu úr þeirra kjördæmum fá fyrir sanngjarnt verð, eins margt fè og þeir þyrftu, jafnskjótt og þeir förguðu öllu fè sínu í tækan tíma með niðurskurði.

En það er auðsætt, að slík aðferð frá þingsins hálfu lægi fyrir utan stöðu þess og verkahring, og hlaut hún því fremur að vekja furðu, sem hún yrði beinlínis að koma í hága við það, að alþingi aðhylltist í öllu verulegu fyrir greint lagafrumvarp stjórnarinnar, sem fer í gagnstæða átt við það, sem þingið kvað hafa ráðið mönnum til í umburðarbréfi því, sem «Þjóðólur» segir, að út hafi komið frá þinginu; og þar eð það eptir stjórnarráðsins áliti bersýnilega mundi hafa hinar skaðlegustu afleiðingar fyrir sveitir þær, sem hlut eiga að máli, ef svo væri að farið, sem hér er um rætt, og skorið að nauðsynjalausu niður allt sauðfè í Kjósar- og Gullbringusýslu og nokkrum hluta Borgarfjarðarsýslu, er íbúar hëraða þessara mundu með því móti verða fyrir þeim lnekki á aðal- atvinnuvegi þeirra, að þeir mundu eigi um langan tíma biða þess bæturs, þá hefir dómsmálastjórnin álitid skyldu sína að ráða mjög fastlega frá þessu skaðvænlega og óþarfa tiltæki.

Ef svo er, að slíkt umburðarbréf, sem nú var greint, sè út gengið frá alþingi, eruð þér, herra stiptamtmaður, beðnir, að segja hlutaðeigandi embættismönnum fyrir, svo sem þörf er á, samkvæmt því, sem að framan er tekið fram, svo og að birta almenn- ingi efni bréfs þessa.

Bréf kirkju- og kennslustjórnarinnar til stiptamtmanns-
ins yfir Íslandi um **kennsluskóla handa lögfræð-
ingaefnum á Íslandi**, dagsett 28. desember 1863.

Eins og yður er kunnugt, herra stiptamtmaður, er því lýst yfir í konunglegri auglýsing til alþingis 8. d. júnín. þ. á. í II. kafla 5. tölul. út af þegnlegri bænarskrá, er kom frá alþingi Íslendinga

árið 1861 um stofnun kennsluskóla handa lögfræðinga-efnum á Íslandi, að það sè vilji hans hátignar konungsins að veita áheyrn tæðri bænarskrá þingsins, svo framarlega sem fengizt geti fè það, er til þess þarf, en að málið, sem þetta stjórnarráð og dómsmála-stjórnin þá voru að bera sig saman um, væri ekki svo langt á veg komið, að það hefði orðið lagt fyrir konung til síðasta úrskurðar.

Eptir að stjórnarráðin þannig hafa borið sig saman um málið, hefir kirkju- og kennslustjórnin fyrst um sinn hugsað sèr því skipað á þann hátt, sem betur má sjá af meðfylgjandi «Undirstöðu-atrðiðum í fyrirkomulagi á hinum fyrirhugaða kennsluskóla handa lögfræðinga-efnum á Íslandi», og skal þess að eins getið, að þegar búin voru til undirstöðu-atrði þessi, var svo sem unnt var farið eptir uppástungum þeim, er komið höfðu frá alþingi, og það bæði að því, er snertir það atrði, lve yfirgripsmikil kennslau eigi að vera í kennsluskóla þessum og um það, hvern rætt kandidatar frá honum eigi að hafa til lögfræðinga-embætta á Íslandi.

En áður en lengra er farið til að koma málefni þessu áleiðis, óskar stjórnarráðið, að hinn islenzki landsyfirrættur fái færi á að segja álit sitt um það, bæði í heild sinni og einkum um það, hvort nokkur af dómendum í yfirrættinum, og ef svo er, hver þeirra, sè fús til að taka að sèr, samhliða stöðu sinni sem dómara í rættinum, en án þess að það sè í sambandi við hana, þann starfa, að stjórna kennslunni m. m. í hinum fyrirhugaða laga-skóla, sem forstöðumaður hans eður fyrsti kennari, fyrir árlega borgun, sem stjórnarráðið hefir hugsað sèr ætti að vera 600 rd., auk þess að veitt yrði fè á ári hverju til að borga með tímakennslu, er nauðsynleg væri.

Þess vegna skal hér með skorað á yður, herra stiptamtnaður, að útvega álit landsyfirrættarins um málið, og íhuga það síðan ásamt byskupinum yfir Íslandi, og skýra því næst stjórnarráðinu frá álitinu yðar um það, og senda hingað um leið álitsskjal landsyfirrættarins.

Fylgiskjal.

Undirstöðu-atrði í fyrirkomulagi á hinum fyrirhugaða kennsluskóla handa lögfræðinga-efnum á Íslandi.

1. Áður en nokkur getur fengið að njóta kennslu í lagaskól-anum, verður hann að hafa lokið burtfararprófi við hinn lærða

skóla, eður hafa gengið þar undir próf það, sem þar er fyrirskipað fyrir þá, sem útskrifast úr heimaskóla.

2. Þessar greinir skulu kenndar í lagaskólanum:

a, Íslenskur réttur, þ. e. lög og réttur, er á Íslandi gilda, og þess vegna ekki að eins sá hluti af löggjöfnni, sem sérstaklegur er fyrir Ísland, heldur og þeir kaffar hennar, þar sem Ísland hefir lög sameiginleg með Danmörku.

Til þessa er talið:

1. Um einkamál (*1ste og 2den Civilret*).
2. Um sakamál (*Kriminalret*).
3. Um réttargang (*Civilproces og Kriminalproces*).
4. Íslenskur kirkjuréttur.
5. Íslenskr réttarsaga.

b, Heimspækileg lögfræði (almenn lögfræði, *Retsphilosophie*).

c, Rómverskur réttur (þó einungis aðalatriðin um eign og samninga).

d, Þjóðaréttur (aðalatriðin í þeirri grein).

(Það af sjóréttinum, sem áriðandi er, skal tekið fram þegar kennt er um einkamál).

3. Lærisveinarnir í prestaskólanum fá að heyra fyrirlestra í lagaskólanum yfir íslenskan kirkjurétt.

4. Kennslan fer fram á þann hátt, að haldnir eru fyrirlestrar, og að jafnhliða því eru haldnar skriflegar æfingar og yfirheyrslur, eptir þeim reglum, sem verða ítarlegar ákveðnar.

5. Kennslunni er hagað á þann hátt, að henni geti orðið lokið á þrem árum.

6. Áður en nokkur fær að ganga undir embættispróf, verður hann að hafa lokið prófi því í forspjallsvísindum (sálarfræði og hugsunarfræði), sem stúdentar á prestaskólanum eiga að ganga undir, áður en þeir fá að ganga undir burtfararpróf frá þeim skóla, og verður hann að hafa náð að minnsta kosti einkunninni «vel» (*godt*) fyrir frammistöðu sína. Forspjallsvísindin kennir sá kennari, sem skipaður er til að kenna þau vísindi í prestaskólanum.

7. Í lagaskólanum er haldið opinbert próf; þar á að reyna þann, sem undir prófið gengur, í öllum þeim greinum, sem kenna á, eptir þeim reglum, sem nákvæmar verða ákveðnar. Að loknu prófi eru gefnar þessar aðaleinkunnir:

Fyrsta einkunn; við þá einkunu má bæta «ágætis» (fyrsta ágætiseinkunn).

Önnur einkunn.

Þriðja einkunn.

8. Þeir, sem gengið hafa undir og staðizt próf í kennslugreinum þeim, sem að ofan eru nefndar, öðlast aðgang til lögfræðinga-embætta á Íslandi jafnt kandídötum í lögfræði frá Kaupmannahafnar háskóla, nema til embættanna í landsyfrréttinum og amtmannsembættanna; þó skulu þeir, áður en þeir geta búizt við að fá embætti, sanna, að þeir eptir afstaðið próf hafi fengizt við embættisstörf, að minnsta kosti eitt ár hjá einhverjum lögfræðingi, sem er embættismaður á Íslandi.

9. Sá aðgangur, sem þeir menn, er að eins hafa gengið undir próf það, sem haldið er við Kaupmannahafnar háskóla fyrir hina svo kölluðu «dönsku lögfræðinga», hingað til hafa haft til að fá undirdómara-embætti á Íslandi, skal hér eptir burt falla, þannig að þeir menn, sem ganga undir það próf eptir þann tíma, er burtfararpróf hefir í fyrsta skipti haldið verið í lagaskólanum í Reykjavík, ekki geta fengið embætti þessi.

10. Lagaskólinn stendur undir umsjón stiptsyfirvaldanna; skal skipaður við hann fastur kennari, er stýrir kennslunni sem forstöðumaður skólans, og hefir á hendi hina næstu umsjón yfir öllu fyrirkomulagi hans. Til aðstoðar við kennsluna má taka einn eður fleiri tímakennara.

Bréf dómsmálastjórnarinnar til stiptamtannsins yfir Íslandi, um **stofnun búnaðarskóla**, dagsett 30. janúar 1864.

Með skýrslu yðar, herra stiptamtmaður, sem konungsfulltrúa, dagsettri 15. septembermán. f. á., hefir dómsmálastjórnin meðtekið þegnlegt álitsskjal hins síðasta alþingis¹ um frumvarp, er fyrir það var lagt, til tilskipunar um stofnun búnaðarskóla á Íslandi, og hefir þingið, að því leyti er snertir það atriði, hverja jörð velja ætti fyrir búnaðarskóla þann, er stofnaður yrði í suðurumdæminu fallizt á álit það, sem þær höfðuð látið í ljósi í bræfi yðar 1. maí

1) Sjá alþ.-tíð. 1863. I, 374—382. bls.

1861, að jörðin Lágafell í Kjósarsýslu öðrum jörðum fremur væri vel fallin til þessa.

En áður en lengra sè haldið út í þetta mál skorar stjórnarráðið á yður, að útvega og senda síðan dómsmálastjórninni skýrslu um, með hverjum kjörum jörð þessi, sem er eign einstakra manna, geti fengizt til þessa, og um leið óskar það að fá frá yður þær athugasemdir um breytingaruppástungur þingsins við áðurgreint frumvarp stjórnarinnar, er þær, sem amtmáður yfir suðurumdæminu, kynnuð finna ástæðu til að gjöra um málið, þegar þær nú athugið það á ný².

Opið bréf, er kunngjörir á Íslandi, að **Kristján konungur hinn Níundi sè kominn til ríkis**, dagsett, 23. febrúar 1864.

Vèr Kristján hinn Níundi, o. s. frv., gjörum kunnugt: Hin mikla sorg, sem föðurlandið hefir orðið fyrir og svo snögglega bar að höndum, þar sem hinn almáttugi hefir kallað Friðrik konung hinn Sjöunda til feðra sinna, hefir ekki getað orðið neinum sárari en Oss, því enginn af þegnum hans átti honum meira að þakka en Vèr, er hann hafði kvatt til ríkisstjórnar eptir sinn dag.

2) Sama dag voru hinum amtmönnum á Íslandi rituð áþekk bréf, og skorað á þá að segja álit sitt um breytingaruppástungur þingsins við frumvarp stjórnarinnar, en niðurlag þeirra bréfa var þannig:

Í brèfinu til amtmannsins yfir norður- og austurumdæminu:
. . . . en um það, hverja jörð velja skyldi fyrir búnaðarskóla þann, er stofnaður yrði í norður- og austurumdæminu, óskar stjórnarráðið að heyra álit yðar um þá skoðun, er þingið hefir látið í ljósi, að jarðirnar Munka-þverá í Eyjafrði eður Múðruvellir í Hörgárdal sèu, þegar á allt er litið, betur fallnar til þessa en jörðin Breiðamýri í Þingeyjarsýslu og Kornsa í Húnavatnssýslu, er þær höfðuð stungið upp á í brèfum yðar 16. septemberm. 1861 og 7. júnímán. 1862.

Í brèfinu til amtmannsins yfir Vesturumdæminu:
. . . . en um það, hverja jörð velja skyldi fyrir búnaðarskóla í Vesturumdæminu, þá óskar stjórnarráðið að heyra álit yðar um þá skoðun þingsins, að Raudimelur hinn ytri í Hnappadalssýslu sè betur fallinn til þessa en jörðin Reykhólar í Barðastrandarsýslu eður Bjarnarhöfu í Snæfellsnessýslu, sem þær höfðuð stungið upp á í brèfl yðar 12. janúarmán. f. á.

Nú er Vèr göngum að þeirri hinni alvarlegu köllun, sem forsjónin hefir Oss á herðar lagt, er það fastur ásetningur Vor, að halda órjúfanlega stjórnarskipunarlög ríkisins og að sýna öllum þegnum Vorum sama réttlæti og sömu velvild. Ef þjóðin, með trausti á Vorum einlægum vilja, styrkir viðleitni Vora, mun guð einnig veita henni blessun sína.

Það er vilji Vor, að öllum stjórnarstörfrnm sè viðstöðulaust áfram haldið, og að embættismenn þeir, er hinn framliðni konungur, fyrirrennari Vor, hafði skipað í embætti eður staðfest embætta-veitingar þeirra, gegni fyrst nm sinn embættisverkum sínum eptir embættiseiði þeim, er þeir hafa unnið.

Bréf dómsmálastjórnarinnar til stiptamtannsins yfir Íslandi, um **styrk til að semja nýja jarðahók fyrir Ísland**, dagsett 12. marz 1864.

Þér hafið, herra stiptamtmaður, sem konungsfulltrúi á alþingi því, er haldið var árið 1863, sent dómsmálastjórninni með bréfi dagsettu 18. septemberm. f. á. bænarskrá nokkra, er komið hafði til þingsins og það hafði vísað forsetaveginn til stjórnarinnar með meðmælum sínum¹, en í bænarskrá þessari fara þeir þess á leit, Jón Guðmundsson og Halldór Friðriksson, alþingismenn, að þeim verði veittur 400 ríkisdala styrkur á ári í tvö ár, til að búa undir prentun nýja jarðabók fyrir Ísland, og að jarðamatsbækurnar frá 1849—50, ásamt öllum þeim skjölum, er þeim fylgja, verði sendar til Íslands, svo þeir geti notað þær í því augnamiði, er nú var á vikið, og verði þær síðan framvegis geymdar við skjalasafn alþingis.

Stjórnarráðið skal nú fara nokkrum orðum um þetta efni?

Þar sem það hefir verið tilfært í bænarskránni sem ástæða fyrir því, að nauðsyn væri á nýrri útgáfu af jarðabókinni frá 1861, þannig úr garði gjörðri, sem hér er um rætt, að menn vanti ýmsar merkilegar skýrslur um jarðirnar, sem voru í eldri jarðabókum, þá eru allflestar af skýrslum þessum þess eðlis, að þó þær kunni að vera merkilegar, þegar um hagfræði landsins er að gjöra, eiga þær samt sem áður ekki heima í jarðabók, t. a. m., hvers eign jörðin

1) Sjá alþ.tíð. 1863, I. 143.—145. bls.

sè, kúgildatala, afgangur að upphæð og áskildum gjaldaorum m. m.; því allt þetta er sifellidum breytingum undirorpið, og ef menn ávallt ættu að hafa fullkomnar skýrslur um þetta, yrði að leiðrétta jarðabókina á ári hverju. Við umræður málsins á alþingi voru enn fremur teknir fram ýmsir gallar, sem mönnum þykja vera á greindri jarðabók; en að sumu leyti yrðu gallar þessir ekki bættir þó jarðabókin væri gefin út að nýju, heldur að eins með nýrri jarðavirðing, og að sumu leyti yrðu þeir ekki bættir fyrir þá sök, að ekki eru til skýrslur þær, er til þess þurfa. Yfir höfuð verður ekki séð að jarðabókin, sem gefin var út í þeim tilgangi, að hún væri regla fyrir skattheimtu, ætti að vera öðruvísi löguð en hún er, og þar við bætist það, sem mestu varðar, að hún var út gefin öldungis í hinu sama formi og hún var samþykkt á þingi.

Af þeim ástæðum, er nú hefir sagt verið, kunngjörir stjórnarráðið yður hér með, yður til leiðbeiningar og til þess þér auglýsið það, að styrkur sá, sem um var sótt til að gefa út nýja jarðabók, ekki getur orðið veittur, og að óskin um, að jarðamatsbækurnar og önnur skjöl, er jarðamatið snerta, verði sent til Íslands til að geymast við skjalasafn alþingis, ekki verður til greina tekin fyrst og fremst fyrir þá sök, að optlega þarf á þeim að halda við þau mál, er þorin eru undir úrlausn dómsmálastjórnarinnar.

Lög, um **eptirlaunaviðbót handa Gísla kanselíráði Hjálmarssyni**, fyrrum héraðslækni í austurhéraðinu í norður- og austurumdæminu á Íslandi, dagsett 12. marz 1864.

Vér Kristján hinn Níundi, o. s. frv., gjörum kunnugt: Ríkisþingið hefir fallizt á lög þessi, og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

Eptirlaun þau, sem Gísli kanselíráð Hjálmarsson, fyrrum héraðslæknir í austurhéraðinu í norður- og austurumdæminu á Íslandi, fær úr ríkissjóðnum, og sem eru 388 rd. 38 sk. ríkismyntar á ári, skulu hækkuð um 150 rd. ríkismyntar frá 1. degi aprilmánaðar 1864.

Eptir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gefið í Vorum konunglega aðsetursstað Kaupmannahöfn, 12. dag marzmán. 1864.

Bréf dómsmálastjórnarinnar til stiptamtannsins yfir Íslandi, um **laun hreppstjóra**, dagsett 21. marz 1864.

Með þegnlegri skýrslu, dagsettri 15. septemberm. f. á., hafið þér, herra stiptamtmaður, sem konungsfulltrúi á alþingi því, er haldið var árið 1863, sent hingað þegnlega bænarskrá þingsins um, að hreppstjórum, sem lögregluþjónum, verði fyrst um sinn veitt frá 20 til 60 ríkisdala þóknun úr ríkissjóði, eptir örðugleika hreppanna og öðrum þess konar málavöxtum.

Eptir að dómsmálastjórnin hefir ihugað mál þetta, verður hún að álita það víst, að ekki geti fengizt veitt úr ríkissjóðnum nein laun handa hreppstjórum; en þar eð því á hinn bóginn eigi verður neitað, að borgun sú, sem embættisþjónar þessir fá fyrir störf þau, er þeir hafa á hendi sem réttarþjónar og lögregluþjónar (en hún er í því fólgin, að þeir eru undanþegnir gjöldum til ríkissjóðsins, fá nokkrar aukatekjur m. m.), er næsta lítil og samsvarar á engan hátt störfum þeirra, og að það þess vegna væri æskilegt, að bætt yrðu kjör þeirra, þá skorar stjórnarráðið á yður, herra stiptamtmaður, ef þér eruð á sama máli um þetta, að láta í ljósi álit yðar um, með hverju móti launabót sú, sem hér er um rætt, muni geta fengizt. Eptir áliti stjórnarráðsins gæti í því efni helzt orðið umtalsmál að fá féð úr jafnaðarsjóðum amtanna; og í því tilliti skal stjórnarráðið leiða athygli yðar að lögum, sem út komu fyrir Danmörku 4. marzm. 1857, og eru þar ákveðin árleg laun, að upphæð frá 20 til 100 rd., úr jafnaðarsjóðum amtanna handa sóknarfógetunum, en störf þeirra eru öldungis samkynja þeim, er hreppstjórnarnir hafa á hendi sem réttarþjónar og lögregluþjónar. Til að hlífa jafnaðarsjóðunum sem mest, væri ef til vill ráðlegast að skipa málinu á þann hátt, að hreppstjórnarnir fengju ekki endurgjald þetta fyrri en eptir nokkurra ára þjónustu, t. a. m. eptir 3 ár, og að upphæðin, sem ákveða ætti á hverju ári innan vissra takmarka, skyldi fara vaxandi í hlutfalli við það, hversu lengi hver og einn hefði haft hreppstjórn á hendi.

Lög, um **eptirlaunaviðbót handa Elínu Thorstensen**, ekkju eptir Jón justizráð Thorstensen, landlækni á Íslandi, dagsett 31. marz 1864.

Vér Kristján hinn Niundi, o. s. frv., Gjörum kunnugt: Ríkisþingið hefir fallizt á lög þessi, og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

Eptirlaun þau, 164 rd. 56 sk. ríkismyntar á ári, sem ekkjan Elín Thorstensen fær úr ríkissjóðnum eptir mann sinn, Jón heitinn Thorstensen, justizráð og landlækni á Íslandi, skulu hækkuð um 35 rd. 40 sk. á ári frá 1. degi aprilmánaðar 1864.

Eptir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gefið í Vorum konunglega aðsetursstað Kaupmannahöfn, 31. dag marzmán. 1864.

Bréf kirkju- og kennslustjórnarinnar til stíptisyfirvaldanna á Íslandi, um **fjölgun á ölmusum við hinn lærða skóla**, dagsett 13. apríl 1864.

Samkvæmt því, er alþingi það, er haldið var árið 1861, stakk upp á, og nefnd sú féllst á, er síðar var skipuð í Reykavík til að íhuga uppástungur þingsins um umbætur á hinum lærða skóla á Íslandi, hlutaðist stjórnarráðið til um, að í frumvarpinu til fjárlaganna fyrir fjárhagsárið 1864—65 var gjörð uppástunga um, að ölmusunum við Reykjavíkur lærða skóla, sem nú eru 24 að tölu, hver 100 rd. að upphæð, verði fjölgað svo, að þær verði 40, og hefir ríkisþingið veitt fé það, alls 4000 rd., er stungið var upp á að veitt yrði til þessa, eins og betur má sjá af fylgiskjali til fjárlaganna fyrir yfirstandandi fjárhagsár, að því er snertir gjöld til Íslands lútandi að kirkju- og kennslustjórninni, en það fylgiskjal var sent yður með bræfi hinnar íslensku stjórnardeildar, dags, 30. f. m.

Um leið og þetta er kunngjört yður, yður til leiðbeiningar og athugunar, skorar stjórnarráðið á yður, herra stiptamtmaður, og yður, háæruverðugi herra, að annast um á hagfeldasta hátt, að það verði heyrum kunnugt á Íslandi, að ölmusunum við skólann hafi verið fjölgað, svo sem að ofan er greint.

Bréf kirkju- og kennslustjórnarinnar til stiptyfirvaldanna á Íslandi, um **viðbót við laun Jóns Þorkelssonar**, kennari við hinn lærða skóla, dagsett 13. apríl 1864.

Í þegnlegri bænarskrá, er þér, herra stiptamtmaður, sem konungsfulltrúi á hinu síðasta alþingi senduð stjórnarráðinu með álitsskjali yður dagsettu 15. dag septembermán. f. á., hefir þingið beiðzt þess, að Jóni Þorkelssyni, kennara við lærða skólann í Reykjavík, verði veitt launaviðbót úr ríkissjóði, er nemi svo miklu, að laun hans verði 1000 rd. að upphæð á ári¹.

Þó nú stjórnarráðið ekki gæti fallizt á að fara þess á leit við ríkisþingið, að embættismanni þessum yrði veitt svo mikil launaviðbót, sem alþingi hafði stungið upp á, þá virtist eigi að síður æskilegt að fara svo nálægt tillögum þingsins í þessu máli, sem unnt væri, og þótti í því tilliti réttast að fara þannig að, að reikna launaviðbót þá, er hann ætti að fá fyrir embættisþjónustu eptir því, sem til var ætlazt í frumvarpi til laga um launaviðbót ýmsra embættismanna á Íslandi 19. janúarm. f. á., því er stjórnin lagði fyrir ríkisþingið, á þann hátt, að embættisþjónusta hans sem kennara við skólann væri talin frá þeim tíma, er hann var settur í kennara-embætti það, er til bráðabyrgða var stofnað við skólann eptir heimild þeirri, er til þess var veitt í fjárlögunum við fjárhagsárið 1859—60, og þar eð hann eptir því ætti að fá á yfirstandandi fjárhagsári 100 ríkisdala viðbót við þá 500 rd., er hann áður hefir haft í laun, eður alls 600 rd., var þessi upphæð tilfærð í frumvarpinu til fjárlaganna, og hefir ríkisþingið veitt launaviðbót þá, er þannig var stungið upp á, eins og betur má sjá af fylgiskjalinu við fjárlögin fyrir fjárhagsárið 1864—65, að því leyti snertir gjöld Íslands til kirkju- og kennslumálanna, en það fylgiskjal var sent yður með bréfi hinnar íslenzku stjórnardeildar, dagsettu 30. f. m.

Þetta er yður hær með kunngjört, herra stiptamtmaður, og yður, háæruverðugi herra, yður til leiðbeiningar og til þess þér birtið það Jóni skólakennara Þorkelssyni.

1) Sjá alþ.tíð. 1863. I, 449—452.

Bréf dómsmálastjórnarinnar til stiptamtannsins yfir Íslandi, um **fjárverði við Skorradalsvatn** til að varna útbreiðslu fjárkláðans, dagsett 25. maí 1864.

Amtmaðurinn yfir norður- og austurumdæminu hefir með bréfi 6. febrúarm. þ. á. sent stjórnarráðinu bænarskrá frá Kristjánikammerráði Kristjánssyni og þrem öðrum sýslunefndarmönnum í Húnavatnssýslu, um að skipaðir verði nú í sumar tryggilegir verðir við Skorradalsvatn, að öllu leyti á sama hátt og í fyrra sumar, til að varna frekari útbreiðslu fjárkláðans; hefir amtmaðurinn getið þess, að eptir áreiðanlegum fréttum hafi kláðasýkin í vetur á ísbyggilegan hátt gjört vart við sig á ýmsum stöðum í suðurumdæminu, og lagt það til, að slíkur vörður, sem nú var um rætt, verði skipaður á þann hátt, að öll þrjú umdæmin taki jöfnum höndum þátt í kostnaðinum.

Eptir þeim kringumstæðum málsins, sem dómsmálastjórninni nú eru kunnugar, og einkum eptir því, sem þær, herra stiptamtmaður, hafið skýrt frá um, að Borgarfjarðarsýsla hafi meir en í eitt ár verið laus við kláðasýkina, og að sýkin hafi á afliðnum vetri að eins gjört vart við sig á einstöku stað í Gullbringu- og Kjósarsýslu, og þó mjög lítið, þá virðist stjórnarráðinu ekki vera ástæða til að gjöra fyrirskipun um þá ráðstöfun, sem hér er um rætt; mundi hún og, einkum þegar svo er ástatt, sem nú er, verða mjög þungbær jafnaðarsjóðum amtanna. En ef ástandið hefir breytzt síðan þær, herra stiptamtmaður, senduð hingað hina síðustu skýrslu yðar, svo að nú sé ástæða til að óttast fyrir, að sýkin geti útbreiðzt til hinna amtanna, þá skorar stjórnarráðið á yður að hlutast til um, eptir samkomulagi við hina tvo amtmennina, að tryggilegir verðir verði skipaðir samkvæmt ofangreindri bænarskrá.

Opíð bréf, um **breyting á tilskipun 18. febrúar-
mánaðar 1847, um fjárforráð ómynd-
ugra á Íslandi**, dagsett 4. júní 1864.

Vær Kristján hinn Níundi, og s. frv., Gjörum kunnugt: Eptir að Vær höfum meðtekið þegnlegt álitsskjal Vørs trúa alþingis

um frumvarp, er fyrir það hefir verið lagt, til opins bréfs um breyting á tilskipun 18. febrúarmánaðar 1847 um fjárforráð ómyndugra á Íslandi, þjóðum Vær og skipum fyrir á þessa leið:

1. gr.

Þegar fè ómynduga, jafnvel þó það hafi verið haft á boðstólum á löglegan hátt, hefir ekki orðið komið á vöxtu fyrir þá leigu, sem ákveðin er í tilskipun 18. febrúarmánaðar 1847, þá skal mega ávaxta það á þann hátt, að það sè lánað móti veði, samkvæmt áðurgreindri tilskipun, fyrir leigu, er sè að minnsta kosti 3 af hundraði á ári.

2. gr.

Nú hefir fè ómyndugra eigi orðið komið á vöxtu með þeim hætti, sem segir í 1. gr., og skal þá fjárhaldsmanni leyft að lána fèð út með samþykki yfirfjárráðanda móti nægu veði í lausafè og þeirri leigu, er fengizt getur; þó má eigi lána einum manni meira fè á þenna hátt en 100 rd.

Eptir þessu eiga allir hlutaðeigendur sèr þegnlega að hegða,

Gefið í Vorum konunglega aðsetursstað Kaupmannahöfn, 4. dag júnímánaðar 1864.

Bréf dómsmálastjórnarinnar til reikningastjórnardeildar konungsríkisins um **borgun til forseta á alþingi fyrir störf hans eptir þinglok**, dagsett 13. júní 1864.

Í brèfi 22. maím. 1862 var reikningastjórnardeildinni skýrt frá, að dómsmálastjórnin 11. dag aprilm. þar á undan hafi skorað á stiptamtanninn yfir Íslandi — áður en skorið væri úr spurning þeirri, er reikningastjórnardeildin hafði hreift viðvikjandi fæðispeningum þeim, er forseti á alþingi 1859 reiknaði sèr fyrir störf sín í þarfr alþingis eptir þinglok það ár, — að skýra sèr frá, hvernig að hefði verið farið í þessu efni eptir að þingi var slitið árið 1861.

Stjórnarráðið fékk síðan þær skýringar um málið, sem eru í brèfi stiptamtannsins d. 23. júlí 1862, sem hèr með fylgir ásamt einu fylgiskjali; í brèfi þessu fer embættismaður þessi þar að auki þeim orðum um það atriði, sem hèr er um rætt yfir höfuð, að ef ekki yrði álitid, að það væri skylda forseta eptir stöðu hans, að

afgreiða borgunarlaust málefni þau, sem eptir eru óafgreidd við þinglok, virtist réttast, að upphæð borgunar þessarar væri fast ákveðin, og ætti hún að hans áliti eigi að vera meiri en 50 rd. fyrir hvert þing. Í sambandi við þetta stakk stiptamtmaður upp á, að stiptamtmanni yrði á hendur falið að ávísa alla þá reikninga viðvíkjandi alþingiskostnaði, sem koma eptir þinglok; þó skyldi forseti þingsins fyrst rita á þá vottorð sitt um, að þeir væru réttir.

Út af þessu kunngjörði stjórnarráðið stiptamtmanni í bréfi 10. dag marzm. f. á., að það fellist á hina síðast nefndu uppástungu hans, svo að öll þau gjöld, er alþingi snerta og eigi eru greidd fyrri en eptir þinglok, framvegis skuli ávísuð af stiptamtmanni, í stað þess að forseti alþingis hefði að undanfögnu ávísað þau. En hvað það snertir, hvort forseti eigi heimting á nokkurri og þá hverri borgun fyrir störf sín fyrir þingið eptir þinglok, þá varð stjórnarráðið að álíta réttast, að þetta atriði væri horið undir álit alþingis þess, er þá var fyrir hendi, og um leið var því skorað á stiptamtmann að hlutast til við konungsfulltrúa um þær ráðstafanir, er þyrfti í því efni, og sjá um, að lögð væri fyrir þingið skýrsla um, hvernig forseti á alþingi síðustu árin hefði reiknað sér borgun fyrir störf sín.

Eptir að málið samkvæmt þessu hafði verið horið undir álit alþingis þess, er haldið var árið 1863 og forseti þingsins, eptir að málið hafði verið rætt, hafði látið greiða atkvæði um, hvort nokkuð skyldi skipta sér af því eður láta vera við það, sem verið hefir, þá samþykkti þingið með 20 atkvæðum mót 4, að ekki skyldi skipta sér af málinu¹.

Um leið og þetta er kunngjört reikningastjórnardeildinni skal því við bætt, að dómsmálastjórnin ekki finnur ástæðu til að gjöra frekari ráðstafanir í þessu efni.

Bréf dómsmálastjórnarinnar til P. L. Hendersons stórkaupmanns í Glasgow, um **gufuskipsferðir kringum Ísland**, dagsett 16. júní 1864.

Dómsmálastjórnin hefir meðtekið frá utanríkisstjórninni álitsskjal yðar, er þær eptir úlmælum hédan höfðuð sent hinum kon-

1) Sjá alþ. tíð. 1863. II, 1146—1154.

unglega danska aðalkaupræðismanni í Leith, viðvíkjandi þegnlegri bænarskrá frá alþingi Íslendinga árið 1863 um, að stjórnin hlutist til um, að reglulegar gufuskipferðir komist á kringum Ísland, til að flytja bréf, ferðamenn og varning millum hafna þeirra, sem ákveðið yrði, að það ætti að koma við á, allt móti sanngjarnri fast-ákveðinni borgun. Þingið hafði hugsað sér, að gufuskipferðir þessar ættu að byrja á ári hverju síðast í febrúarmánuði, að farnar yrðu 12 ferðir kringum landið frá þeim tíma og til þess í októbermánuði, og skyldi farið á stað úr Reykjavík, en að öðru leyti skyldi farin önnur hvor ferð norður fyrir land og önnur hvor suður fyrir það, og á ferðunum kringum landið skyldi auk Reykjavíkur komið við á þessum höfnum: Stykkishólmi, Ísafirði, Skagaströnd eður Hofsó, Akureyri, Húsavík, Seyðisfirði, Berufirði og Vestmannaeyjum.

Í tæðu álitsskjali yðar hafið þér getið þess, að þér að vísu vegna kringumstæðanna fyrst um sinn hafið frestað áformi því, er þér hafið áður haft, að láta gufuskip ganga milli verzlunarstaða yðar á Íslandi, og því næst hafið þér meðal annars tekið fram um gufuskipferðir þær kringum Ísland, sem alþingi fer fram á, að komið verði á fót: að hafa yrði til þeirra ferða skrúfuskip rammgjört og að öllu leyti vel út búið, á stærð við »Arcturus«, með tveim káetum (1. og 2. káeta) og öðru hagkvæmu fyrirkomulagi að því skapi; að skipið til þess að geta gegnt þessu ætlunarverki svo sem vera bæri, að eins ætti að fara kringum landið en ekki einnig til annara landa, og fyrst um sinn koma við á Stykkishólmi, Ísafirði, Skagaströnd, Grafarósi, Akureyri, Húsavík, Seyðisfirði og Vestmannaeyjum (Húsavík og Skagaströnd þó að eins þegar veður leyfði), og að það í hvert skipti skyldi vera ferðbúið frá Reykjavík, þegar gufuskipið kæmi þangað frá Kaupmannahöfn, og fara þaðan kringum land aðra hvora ferð suður fyrir land, en aðra hvora norður fyrir.

Stjórnarráðið fellst nú að vísu á álit yðar um stærð skipsins og fyrirkomulag, um það, hvar það ætti að koma við, hve margar ferðir það ætti að fara, og hve nær það ætti að fara á stað. En um leið og stjórnarráðið ítrekar það, að hère er að eins rætt um að gjöra tilraun í þá átt, sem farið er fram á í bænarskrá alþingis, leiðir það athygli yðar að því, að það er nauðsynlegt, áður en skorað er á ríkisþingið um að veita fè það, er þarf til framkvæmdar þessu áformi, að hafa ákveðna uppástungu til að byggja

á í því efni, og eruð þér því, herra stórkaupmaður, beðnir um að senda stjórnarráðinu uppástungu með ástæðum fyrir, um það, hversu mikið tillag úr almennum sjóði þér munduð þurfa til að halda uppi gufuskiptiferðum þeim kringum Ísland, sem hér er um rætt.

Opíð bréf, um **löggilding verzlunarstaðar við Lambhússund á Skipaskaga** í Borgarfjarðarsýslu í suðurlandshæðinni á Íslandi, dagsett 16. júní 1864.

Vér Kristján hinn Níundi, o. s. frv., Gjörum kunnugt: Samkvæmt þegnlegum tillögum alþingis hefir Oss allramildilegast þóknast að löggilda verzlunarstað við Lambhússund á Skipaskaga í Borgarfjarðarsýslu í suðurlandshæðinni á Íslandi.

Fyrir því skal það frá 1. degi janúarmánaðar 1865 leyft að byggja sölubúðir og hafa fasta verzlun á þessum stað með þeim skilmálum, er segir í opnu bréfi 28. desembermánaðar 1836, og mega einnig frá sama tíma innlendir og útlendir lausakaupmenn koma þangað til verzlunar, þegar þess er gætt, sem um það efni er ákveðið í nefndu lagabóði og í lögum 15. aprilmánaðar 1854 3. grein.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér þegnlega að hegða.

Gefið í Vorun konunglega aðseturstað Kaupmannahöfn, 16. dag júnímánaðar 1864.

Bréf kirkju- og kennslustjórnarinnar til stiptsyfirvaldanna á Íslandi, um **rán útlendra fiskimanna í Vigur**, dagsett 29. júní 1864.

Með bréfi 26. janúarm. þ. á. hafði þér, herra stiptamtmaður, og þér háæruverðugi herra, sent hingað útskrift af rættarprófi, sem sýslumaðurinn í Skaptafellssýslu hafði haldið, til að fá ýmsar skýrslur út af kærnu nokkurri frá Bjarna Sveinssyni, presti til Stafafells í Skaptafellssýslu, en kærna hans var inn færð í útskriftina, og hafði hið síðasta alþingi vísað henni til stiptsyfirvaldanna með meðmælum sínum; en kærnu þessari er þannig varið, að presturinn

ber fram umkvörtun yfir því, og biður um endurgjald úr almennu-
um sjóði fyrir það, að skipshöfnin á útlendu fiskiskipi, líklega
frakknesku, hafi verið 1863 framið rán í eygni Vigur, er liggur
undir tæð prestakall; hafi skipverjar, eptir því sem skýrslur þær,
sem um er rætt í bænarskránni og prófinu, sýni, farið á land í ey
þessari, sem er óbyggð, og liggur nokkuð langt undan landi, tekið
egg og dún úr æðarfuglaheiðrum þar í eygni og fælt burt þaðan
fuglinn, svo að arðurinn af varpinu þar hafi sumarið 1863 að eins
verið 15 pund af hreinsuðum dún, en árið á undan hafi hann verið
30 pund.

Um leið og þér hafið lagt málefni þetta undir úrskurð kirkju-
og kennslustjórnarinnar, hafið þér, herra stiptamtmaður, og þér,
háæruverðugi herra, getið þess, að ekki verði höfðað mál til skaða-
bóta út af athæfi þessu, þar eð mönnum eigi hafi heppnast að fá
neinar ítarlegri skýrslur um þá, er verkið hafi unnið, eður um
nafn skipsins eður heimkynni, og að það reyndar sè mjög illa
farið, að hlutaðeigandi hafi orðið fyrir tjóni því, sem hér er um
rætt, en varla verði álitid, að hann hafi neina réttarkröfu til að
fá endurgjald fyrir það úr almennum sjóði; á hinn bóginn hafið
þér tekið fram, að eptir atvikum, sem hér eiga sèr stað, og vegna
þess, að beiðandinn er efnalítill og má ekki við að missa neins í
af emhættistekjum sínum, sem eru rýrar, þá væri það mjög æski-
legt, ef honum af sérstaklegri náð yrði veitt hæfileg þokkabót
fyrir skaða þann, er hann hefir beðið.

Um þetta efni skal yður hér með kunngjört, yður til leiðbein-
ingar og til þess þér birtið það Bjarna presti Sveinssyni, að stjórn-
arráðið ekki sèr sèr fært að útvega honum neinar bætur fyrir skaða
sinn, en því skal við bætt, að vegna þess að málefni þetta hefir
verið sett í samband við málefnið um fiskiveiðar útlendra manna
við Ísland, þá hefir það verið fengið dómsmálastjórninni til frekari
meðferðar.

**Konungsbréf til stiptamtmannsins til svars ávarpi frá
embættismönnum og borgurum í Reykja-
vík út af konungaskiptunum, dagsett 8. júlí
1864.**

Kristján hinn Níundi o. s. frv. Vora einstaklega hylli!

Dómsmálastjórnarráðgjafi Vor hefir fyrir Oss lagt þegnlegt ávarp, er þú hefir sent frá nokkrum borgurum og embættismönnum í Reykjavík út af konungaskiptunum.

Hollusta sú og traust, sem er yfir lýst í ávarpi þessu, hefir verið oss kær vottur þess, að enn helzt ást sú og hollusta við konungsættina, sem ávallt hefir að erfðum gengið á Íslandi, og með gleði höfum Vær sæð yfirlýsing þeirra tilfinninga, sem hin þungu forlög, er föðurlandið á við að búa, hafa vakið hjá mönnum.

Vær hjóðum þér því að flytja þeim mönnum þakkir Vorar, er hafa til Vor talað í ávarpi þessu, og seg þeim enn framar þau orð Vor, að heill Íslands liggi Oss ríkt á hjarta, og að Vær skulum leitast við að sjá og framfylgja hag landsins, einkum með því: svo fljótt, sem auðið er, að koma því skipulagi á stjórnarmálefni Íslands, sem hinn hásaeli fyrirrennari Vor í konungstigninni hafði haft þann undirbúning að, sem um er rætt í allrahæstri auglýsing til alþingis 8. dag júním. f. á. Þannig framkvæmist Vor vilji. Felandi þig guði!

Gefið í Vorum konunglega aðsetursstað Kaupmannahöfn, 8. dag júlímán. 1864.

Christian R.

Casse.

Bréf dómsmálastjórnarinnar til utanríkisstjórnarinnar um
fiskiveiðar útlendra manna við Ísland, dagsett
10. ágúst 1864.

Svo sem sjá má af fylgiskjölum bréfs þessa hefir hið síðasta alþingi Íslendinga í þegnlegri bænarskrá, er stjórninuí hefir verið send, meðal annars beðið um :

1. að hlutast verði til um, að hin íslenzku veiðilög, ef það hafi eigi áður verið gjört, verði kunngjörð þeim þjóðum, er liggja til fiskjar við Ísland, á því máli, sem þeim er skiljanlegt, svo þær geti ekki afsakað rán og gripdeildir, er fyrir kunna að koma á landi af þeirra hálfu, með vankunnáttu sinni um þetta efni, og
2. að leitazt verði við að fá hina frakknesku og ensku stjórn til að viðurkenna, að einstaklegar kringumstæður Íslands gjöri það nauðsynlegt, að undantekningar verði gjörðar frá hinum

almenna þjóðarætti hvað fiskihelgina og fiskimið landsmanna á opnum skipum áhrærir undir Íslandi, svo framarlega sem ekki þjóðbúið allt og landsfólkið eigi að bíða óbætanlegt tjón.

Eins og bænarskráin sjálf ber með sér, er hið fyrra af niðurlagsatriðum þessum einkum spröttið af kærri þeirri, er kom frá prestinum á Lóni í Skaptafellssýslu um rán, er menn höldu, að útlendir fiskiveiðamenn hefðu framið í eygni Vigur; var út af kærri þessari síðar haldið réttarpróf við aukahéraðsrétt þar í sýslu, til að fá skýrslu um tilverknað þannu, sem um er rætt í kærinni, og fylgir hér með dönsk þýðing af útskrift af prófinu. Dómsmálastjórnin verður að vera á sama máli og alþingi um það, að ákjósanlegt sé að annazt verði um, að ákvarðanir hinna íslensku veiðilaga verði kunnar skipstjórum og skipshöfuum, er stunda fiskiveiðar við Ísland, og sendir því hér með exemplör af tilskipun um veiðina á Íslandi, dags. 20. d. júním. 1849, og af opnu bréfi um bann gegn byssuskotum á sel á Breiðafirði á Íslandi, dags. 22. d. marzm. 1855; leyfir stjórnarráðið sér að fara fram á það við utanríkisstjórnina, hvort hún vilji ekki hlutast til um, að lagaboðum þessum verði snúið á frakkneska og enska tungu, og þau síðan send hinum konunglegu sendiherrum, til þess að þeim verði útbýtt til hlutaðeigandi skipstjóra, svo framarlega sem þetta eigi áður hefir gjört yerið.

Hvað 2. niðurlagsatriði bænarskrárinnar suertir, þá hefir konungsfulltrúi á alþingi í þegnlegu álitsskjali sínu um málið, dagsettu 9. d. nóvemberm. f. á., látið þá skoðun í ljósi, að það væri í sjálfu sér mjög æskilegt og mundi einnig að nokkru leyti friða hugi manna á Íslandi, ef samningar yrðu um það gjörðir við útlend ríki, þau er hlut eiga að máli, að innri hlutinn að minnsta kosti af hinum mikla Faxallóa, þar sem sé svo mikið af fiski, yrði friðaður fyrir útlendum fiskimönnum. Hann hefir í þessu tilliti stungið upp á, að lína sé dregin yfir flóann þveran frá Garðskaga til Skipaskaga á Akranesi, og vikið á, að hann hafi talað um þetta efni við hinn frakkneska herskipsforingja, Toyon, er hafði stöðvar við Ísland í sumar er leið, og orðið þess áskynja, að hann hafi haldið, að frakkneska stjórnin mundi eigi verða ófús á að gjöra samning, er færi í þessa stefnu (smb. og meðfylgjandi bréf hans, dags. 21. maím. f. á.). Foringinn fyrir briggskipiinu St. Thomas, sem í fyrri sumar hafði stöðvar við Ísland, hefir farið líkum orðum um málið og konungsfulltrúi í skýrslu sinni til sjóliðssjórnar-

innar, dags. 23. d. maím. f. á., og fylgir hér með útdráttur úr þeirri skýrslu; en þó hugsar hann sèr línuna dregna nokkru innar í flóanum, og sèst af skýrslu hans, að hinn frakkneski herskipsforingi, eptir að þeir höfðu átt viðræður um málefni þetta, hefir skýrt sinni stjórn frá málinu.

Dómsmálastjórnin byggir að vísu á því, að takmörk þau, sem sett eru um fiskiveiðar útlendinga í konungsúrskurði, dags. 22. d. febrúarm. 1812, einnig eigi við um fiskiveiðarnar við Ísland, og að jafnhliða þessu beri að álíta, að enn sè í gildi bannið í tilskipun 13. d. júním. 1787 2. gr. gegn því, að skipin fari inn á firði, flóa og hafnir til fiskiveiða; en vegna þess vafa, sem á það hefir verið dreginn, hvort hin síðast nefnda ákvörðunin einnig verði heimfærð upp á tvo stærstu flóana á Íslandi, Breiðafjörð og Faxaflóa, þá verður stjórnarráðið, eins og konungsfulltrúi hefir í ljósi látið, að álíta það æskilegt, að fastar reglur verði ákveðnar í þessu efni, helzt á þann hátt, að dregin sèu takmörk eður takmarkalína, sem útlendingar eigi mættu fara inn fyrir til fiskiveiða á þessum tveim flóum, og að lina þessi á Faxaflóanum verði ákveðin á þann hátt, sem konungsfulltrúi hefir stungið upp á.

Eptir því, sem nú hefir sagt verið, þykir dómsmálastjórninni hlýða að bera það mál upp við utanríkisstjórnina, hvort henni ekki þyki ástæða til að fara að semja við keisarastjórnina á Frakklandi, og ef til vill einnig við konungsstjórnina á Bretlandi hinu mikla, um fyrirkomulag á málefni þessu, samkvæmt því, sem hér að ofan hefir verið tekið fram.

Dómsmálastjórnin vonast eptir að fá vísbending um, hvað hið heiðraða stjórnarráð ræður af í þessu efni, og biður um að fylgiskjölín verði aptur send.

Opið bréf um, að **Bæjarhreppur** í Austur-Skaptafellssýslu í suðurumdæminu á Íslandi **skuli vera þinghá út af fyrir sig**, með þingstað að jörðunni Bæ,¹ dagsett 18. ágúst 1864.

Vèr Kristján hinn Níundi, o. s. frv., Gjörum kunnugt:

1) Lagaboð þetta var út gefið samkvæmt bænarskrá frá alþingi árið 1863; sjá alþ.tíð. fyrir það ár I. 213.—215. bls.

Út af þegnlegri bænarskrá alþingis bjóðum Vær og skipum fyrir á þessa leið :

Bæjarhreppur í Austur-Skaptafellssýslu í suðurumdæminu á Íslandi, skal hér eptir vera þinghá út af fyrir sig með þingstað að jörðuuni Bæ. Hreppsþúar skulu skyldir til, eptir því sem sýslumaðurinn gjör segir fyrir, að byggja á tæðum stað nýtt þinghús, er sè rúmgott og í öllu tilliti óaðfínnanlegt.

Eptir þessu eiga allir hlutaðeigendur sèr þegnlega að hegða.

Gefið í Vorum konunglega aðsetursstað Kaupmannahöfn, 18. dag ágústmánaðar 1864.

Opið bréf, um **breyting á þeim tíma, þá er halda skal hreppskilafing** á Íslandi **á vorin**,¹ dagsett 18. ágúst 1864.

Vær Kristján hinn Níundi, o. s. frv., Gjörum kunnugt: Samkvæmt þegnlegri bænarskrá alþingis bjóðum Vær og skipum fyrir á þessa leið:

Hreppskilafing á vorin, sem fyrirskipuð eru á Íslandi í opnu bréfi 21. dag aprílmánaðar 1847, skulu hér eptir haldin á tímabilinu frá 6. til 24. júnímánaðar; þó skal óbreytt standa það, sem ákveðið er í greindu lagaboði um hreppskilafing í Skaptafellssýslunum.

Eptir þessu eiga allir hlutaðeigendur sèr þegnlega að hegða.

Gefið í Vorum konunglega aðsetursstað Kaupmannahöfn, 18. dag ágústmánaðar 1864.

Bréf dómsmálastjórnarinnar til stiptamtmaunsins og amtmannanna á Íslandi um, að **amtmenm megi gefa ýmisleg leyfisbrèf**, dagsett 30. september 1864.

Samkvæmt þegnlegum uppástungum dómsmálastjórnarinnar hefir hans hátign konunginn 12. þ. m. þóknazt meðal annars allramildilegast að fallast á:

1) Lagaboð þetta var útgefið samkvæmt bænarskrá frá alþingi árið 1863; sjá alþ.tíð. fyrir það ár I. 172—174. bls.

1. að amtmönnum á Íslandi sè á hendur falið að framselja:
 - a, Leyfisbréf til að leiða ný vitni og leggja fram ný skjöl í málum, sem skotið er til hins íslenska landsyfírréttar; þar að auki má einnig framvegis fá leyfisbréf þessi hjá stiptamtmaninum yfir Íslandi.
 - b, Leyfisbréf til að vera executor testamenti í dánarbúum, þegar ekkert þykir athugavert við málið.
 - c, Leyfisbréf til að fá ógildingardóm á veðskuldabréfum og eignardóm fyrir fasteignum, og
 - d, Leyfisbréf til að ganga að eiga ekkju bróður, föðurbróður eður móðurbróður síns, eður föðursystur eður móðursystur konu sinnar látinnar, svo framarlega sem hvorugt hjónaefnanna er gyðingatrúar, og
2. að greindum amtmönnum sè veitt vald til að leyfa því hjóna, er hitt lifir, að sitja í óskiptu búí, þegar önnur þau skilyrði eru fyrir hendi, er til þess útheimtast, en einhver erfingjanna er fjærverandi, á þann hátt, að leyfið sè veitt þangað til fengin verði yfirlýsing þess erfingjans, sem fjærverandi er, og svo úr því, ef hann veiti til þess samþykki sitt.

Um leið og yður er kunngjörður konungsúrskurður þessi, skal bætt hér við nokkrum athugasgreinum yður til leiðbeiningar þegar þér gefið út ofangreind leyfisbréf og veitið leyfi það, sem hér er um rætt.

Um 1. a, Leyfisbréf þessi, sem eptir tilsk. 21. desemberm. 1831 l. 17. gr. geta fengizt hjá stiptamtmaninum yfir Íslandi, sem forseta í hinum íslenska landsyfírrétti, í þeim málum, sem skotið er til yfírdóms þessa, skulu veitt fyrir borgun, að upphæð 16 rd. 5 mrk., en þegar hlutaðeigandi hefir fengið gjafsókn í málinu, skulu þau veitt ókeypis.

Um 1. b, Eigi ber að synja um leyfisbréf þessi, þegar ekki er ástæða til að efast um, að menn þeir, er eiga að taka að sèr búíð, sèu áreiðanlegir og skilríkir menn. Borgunin er 16 rd. 5 mrk., og fæst eigi uppgjöf á henni. Amtmennirnir mega veita leyfisbréfið, hvort sem mennirnir hafa verið til nefndir í löglegri erfðaskrá, eður sótt er um, að þeir sèu skipaðir án þess nokkur erfðaskrá hafi verið gjörð, þar sem þeir hafi til nefndir verið; svo og þegar maður deyr, sem til nefndur hefir verið í erfðaskrá, eður hann verður ófær til að gegna starfa sínum, og beðið er um

annan, sem ekki er nefndur í erfðaskránni, í stað hins, sem fallinn er frá eður genginn úr leik.

Um 1. c, Til þess að veitt verði leyfisbréf til að fá ógildingardóm á horfnu veðskuldabréfi útheimtist, að sýnt sé fram á, að líkindi séu til að skuldabréfið sé horfið, og að enginn sviksamlegur tilgangur sé samfara beiðninni um að fá það dæmt ógilt; þess vegna ber og, að svo miklu leyti sem unnt er, að láta þá, sem hlut eiga að máli um skuldabréfið, fá tækifæri til að segja álit sitt áður en leyfisbréfið er veitt. Þess skal og hér getið, að þar eð ofangreindur konungsráskurður að eins snertir leyfisbréf til að fá ógildingardóm á veðskuldabréfum er það vitaskuld, að dómsmálastjórninni framvegis er áskilið að gefa út leyfisbréf til að fá ógilt rikisskuldabréf og skuldabréf bankans og önnur áþekkt peningaskjöl.

Sá, sem vill fá eignardóm fyrir fasteign sinni, verður að geta sannað löglega heimild sína til hennar.

Þess ber að gæta um hvorutveggi þessi leyfisbréf, að fasteign þeirri, sem fá á eignardóm fyrir, eður veðskuldabréfi því, sem á að dæmast ógilt, sé lýst svo nákvæmlega, sem kostur er á.

Borgunin fyrir leyfisbréf þau, sem hér er um rætt, er 16 rd. 5 mrk.; þó ber að veita ókeypiss leyfisbréf til að fá ógildingardóm þegar veðskuldabréf það, sem ógildast á, hljóðar upp á minni upphæð en 500 rd. rikismyntar.

Um 1. d, Um leyfisbréf þessi skal venjulega ekki synja mönnum, nema mikill munur sé á aldri hlutaðeigenda, og má einnig veita þau, þó mægðirnar hafi verið ólöglegar, sem svo er kallað, eður með öðrum orðum, þó svo hafi á þeim staðið, að maður hafi átt barn með kvenmanni án þess þau væru hjón. Áður en leyfisbréfið geti fengið verða hlutaðeigendur því að koma fram með skírnatteisti sín, og einnig færa gildar sannanir fyrir því, að mægðum þeirra sé svo varið, sem þau skýra frá. Borgunin er 34 rd. 32 sk., en þó má færa hana niður til 16 rd. 5 mrk., þegar þau skilyrði eiga sér stað, sem ákveðin eru í konungsráskurði 19. ágústm. 1829, en sá konungsráskurður er birtur í kanselíumburðarbréfi 5. dag septemberm. s. á.

Um 2. Leyfi það, sem hér er um rætt, má veita, þegar þau skilyrði að öðru leyti eiga sér stað, sem þurfa til þess, að hlutaðeigandi geti fengið að sitja í óskiptu búi. Við leyfi þetta, sem

veitt er með bréfi¹ og engin borgun greidd fyrir, skal ávallt hnýtt þeirri ákvörðun, að það gildi þangað til fengizt geti yfirlýsing erfingja þess, sem eigi er viðstaddur, og svo úr því, ef hann veiti samþykki sitt.

Til leyfisbréfa þeirra, sem um er rætt að ofan við staðiðina 1. a, b, c, d, eru yður hér með send eyðubréf, 6 til hvers leyfisbréfs, samtals 24, og eruð þér beðnir að senda hingað viðurkenning yðar um, að þér hafið fengið þau. Þegar leyfisbréf þessi eru af hendi látin, ber að gjöra reikning fyrir þeim og senda hann stjórninni til endurskoðunar, en sá reikningur skal sameinaður þeim reikningi, sem háyfirvöldin nú á ári hverju, eptir þeim reglum, sem um það efni gilda, senda stjórninni um konungleg bréf, er þeir fram selja. Bænarsskrár þær, sem leyfisbréfin eru út gefin eptir, eiga að fylgja með reikningnum, ásamt þeim fylgiskjölum og skilríkjum, er sanna, að leyfisbréfin hafi veitt verið samkvæmt þeim ákvörðunum, sem um það efni hafa gjörðar verið. Borgunina ber að greiða inn í ríkissjóðinn á sama hátt og borgunina fyrir þau leyfisbréf, sem háyfirvöldin nú mega af hendi láta, og eiga skilríki um það að fylgja með reikningnum.

Yður til leiðbeiningar um það, hvernig rita skuli í eyðubréfin, hefir stjórnarráðið látið taka eptirrit af eldri leyfisbréfum, einu af hverri tegund, og sendir yður hér með eptirrit þessi.

Konungsbréf til stiptamtmannsins yfir Íslandi, **til svars á varpi frá fundi Íslendinga á Þingvöllum út af konungaskiptunum**, dagsett 12. nóvember 1864.

Vèr Kristján hinn Níundi, og s. frv. Vora einstaklega hylli! Dómsmálastjórnarráðgjafi Vor hefir fyrir Oss lagt þegnlegt ávarp, er samið var vegna konungaskiptanna á fundi embættismanna og bænda á Þingvöllum í Árnessýslu á Íslandi 15 dag ágústm. þ. á.

Eins og það hefir verið Oss kært að taka móti þessari yfirlýsing um traust og hollustu frá fjölsóttum fundi manna úr hinum ýmsu héruðum landsins, þannig viðurkennum Vèr og þá þýðing,

1) Þ. e. vanalegu amtsbréfl, en ekki leyfisbréfi í nafni konungs og með konunglegu inusigli undir. Útg.

er það hefir fyrir þá, er ávarpið hafa ritað, að þeir senda Oss þegnlegt heit um hollustu sína frá þeim stað, sem svo margar fornaldar-endurminningar eru við bundnar. Þér ber því að láta hlutaðeigendum í ljósi viðurkenning Vora og þakklæti.

Þar sem því næst málinu um stjórnarskipun Íslands hefir hreift verið í ávarpi þessu, þá bendum Vær þeim mönnum, er það hafa sent, til þess, sem sagt er í bræfi Voru 8. dag júlím. þ. á., en í því er svarað áþekku ávarpi frá nokkrum embættismönnum og borgurum í Reykjavíkurborg.

Þannig framkvæmist Vor vilji. Felandi þig guði!

Gefið í Vorum konunglega aðsetursstað Kaupmannahöfn 12. dag nóvembermánaðar 1864.

Christian R.

Heltzen.

Opið bréf til vorra kæru og trúu þegna í konungsríkinu Danmörk, á Íslandi og Færeyjum og í nýlendum vorum á Vestur-Indlandi og Grænlandi, dagsett 16. nóvember 1864.

Vær Kristján hinn Níundi og s. frv., Gjörum kunnugt: Ár það, sem nú er liðið síðan Vær komum til ríkis í Danmörk, hefir verið fullt af hinu þungsta mótmæli fyrir Oss og yður. Þegar frá upphafi stríðsins hlutu menn að vera vonlausir um heppileg afdrif þess, nema liðveizla annara ríkja vægi upp á móti ofurefli því, er mótstöðumenn Vorir höfðu bæði að mannfjölda og herbúnaði. Slíka liðveizlu hlutum Vær eigi, og þegar svo var ástatt hefði framhald stríðsins einungis orðið til þess að spilla högum landsins um ókomiun tíma, ef það eigi hefði gjört út af við það með öllu. Það var eigi skortur á fúsum vilja til að leggja enn meira í sölurnar fyrir föðurlandið, sem knúði til friðarins; en þér funduð með Oss til ábyrgðar þeirrar, er kynslóð sú, sem nú er uppi, hefir gagnvart eptirkomendum.

Þannig varð það Vort þunga hlutskipti að semja frið, er gjörir að engu hinar gleðiríku vonir, er Vær höfðum, þá er Vær tókum við kórónunni til þess að varðveita hana heila og óskerta, eins og hin danska konungsaðhafði borið hana um margar aldir. Það urðu Vor sorglegu forlög að sjá ríkinu skipt og það land aðskilið frá Oss, sem frá fornöld hafði verið einn hluti hins gamla danska

ríkis og sem þúsund ára stríð eigi hafði megnað að hrífa frá því. En sárast af öllu hefir Oss tekið það, að partur af konungsríkinu sjálfu, og mesti hlutinn af þeim íbúum Slésvíkur, sem með hjarta og tungu heyra til Danmerkur, hefir orðið að skilja við móðurland sitt og þjóðstofn.

Þér, sem Oss framvegis er trúað fyrir að sjá um hagi yðar, yður ávörpum Vèr Voru konunglega orði um von ókomins tíma og örugga starfsemi fyrir föðurlandið. Minnst þess, að samheldi veitir lítilmagnanum krapt, og að mótlætið sjálft hefir í sér fólgið mikið afl til að sameina og tengja fastar saman. Þér viljið með eindrægni leggjast á eitt með Oss til að vinna að því verki, sem friðurinn gjörir nauðsynlegra en nokkurn tíma áður. Með Oss viljið þér starfa að því, að efla framfarir landsins með viturlegum lögum, og með því að nota og auka hin ríkuglegu hjálparmeðöl, er náttúran hefir gefið föðurlandi voru. Mikið höfum vèr misst en þó ekki vonina, og hinn ókomni tími er fyrir þá, er einarðau vilja hafa. Eins og Vèr treystum yðar fasta vilja til að efla velferð Danmerkur, þannig verið þér og þess fullvissir, að þetta skal vera það mark og mið, er öll viðleitni Vor stefnir að.

Guð blessi föðurland Vort!

Gefið í höfuðstað og aðsetursstað Vorum Kaupmannahöfn, 16. dag nóvemberm. 1864¹.

1) Þetta opna bréf er út komið frá ráðherraforsetastjórninni.

B.

VIÐBÆTIR.

Reikningur

yfir alþingiskostnaðinn 1863

og

yfirlit

yfir alþingiskostnaðinn 1865

samið af

Jóni Guðmundssyni

varaforseta á alþingi 1865.

I. Reikningur

yfir alþingiskostnaðinn 1863.

Eftir yfirliti yfir þenna reikning í viðbæti aptan við alþingis-
tíðindin 1863, 43—46. bls., var þegar 6. febr. 1864, ávísað og
greitt upp í alþingiskostnaðinn 1863:

	Rd.	Sk.
Fæðispeningar og ferðakostnaður alþingismanna		
1863	5675	24
Til innanþingsskrifarana og skrifara forsetans .	618	»
Til húsgæzlumansins og þingsveina	125	21
Fyrir atkvæðaskrár og niðurlagsatriði um þing- tímann, pappír prentun og prófarkalestur .	49	37
Fyrir ritstörf við báðar þingbækurnar og sam- anlestur	422	26
Fyrir önnur ritstörf fyrir og eftir þingtímann :		
áður ávísað 158 rd. 74 sk.		
síðar — 28 — 48 —	187	26
Fyrir ritföng áður ávísað 110 — 57 —		
síðar — 4 — 8 —	114	65
Fyrir danska þýðingu á álitsskjölum og þing- bókinni áður ávísað 325 rd. 80 sk.		
síðar — 193 — 72 —	519	56
Í þarfir bókasafnsins, til bókakaupa og bóka- varðar	140	»
Fyrir forsetastörf frá 16. sept. 1863 til 13. apríl 1864	90	»
Til útgáfu alþingistíðindanna 1863 :		
1. Prentunarkostnaður og pappír: rd. sk.		
áður ávísað fyrir 6. febrúarmán.		
1864 1783 rd. 6 sk.		
síðar ávísað 147 — 12 — 1930 18		
	flyt 1930 18	7941
		63

	rd.	sk.	Rd.	Sk.
	fluttir	1930 18	7941	63
2. Prófarkalestur:				
áður ávísað	164	rd. 12 sk.		
síðar —	78	— " —	242	12
3. Ritnefndarlaun	77	68		
4. Hepting:				
áður ávísað	77	— 92 —		
síðar —	28	— " —	105	92
Ymisleg og sérstakleg útgjöld.			2355	94
Uppbót á fæðispeningum alþingismanna í Kaupmannahafn árin 1859 og 1861:				
áður ávísað	105	"		
síðar — þingmanni Ísfrðinga frá 1859 (sbr. athugagr. við yfirlitið í al- þingistið. 1863, bls. 45 og 46)	35	"	140	"
Eptirstöðvar af prentunarkostnaði alþingistiðind- anna 1859 og 1861 eptir reikningi prent- smiðjunnar 278 rd. 48 sk., sett niður af prent- smiðjustjórninni um 50 rd.			228	48
Fyrir band á Reykjavíkur þingbókinni 1863			9	64
Til bókakaupa handa stórþingi Noregsmanna eptir fundarályktun 17. ágúst 1863			36	"
Fyrir eptirlit og uppskrift á húsbúnaði og öðr- um áhöldum			4	"
Fyrir nýja kompu á dómkirkjulopti til þess að geyma í alþingistiðindin, efniviður og smíði m. fl.			64	62
Fyrir að telja alþingistiðindin, flytja þau og niður skipa þeim			6	"
Samtals, er teljast verður alþingiskostnaður 1863			10786	43

II. Yfirlit yfir alþingiskostnaðinn 1865.

1. Fæðispeningar og ferðakostnaður alþingismanna.

	Fæðispen-	Ferða-	Til samans.	
	ingar.	kostnaður.	Rd.	Sk.
<i>A. Konungkjörnir.</i>				
Helgi G. Thordersen	171	»	171	»
Pétur Pétursson	171	»	171	»
Jón Hjaltalín	171	»	171	»
Bergur Thorberg	234	94	328	»
Jón Pétursson	171	»	171	»
Halldór Kr. Friðriksson	171	»	171	»
<i>B. Þjóðkjörnir.</i>				
Arnþjótur Ólafsson	225	87	312	»
Ásgeir Einarsson	210	41	251	»
Benedikt Sveinsson	180	4	184	»
Björn Pétursson	309	180	489	»
Eiríkur Kúld	210	80	290	»
Halldór Jónsson	255	200	455	»
Hjálmur Pétursson	201	32	233	»
Jón Bjarnason	216	47	263	»
Jón Guðmundsson	171	»	171	»
Jón Pálmason	210	44	254	»
Jón Sigurðsson frá Gautlöndum	243	109	352	»
Jón Sigurðsson frá Kaupmannahöfn	339	140	479	»
Magnús Jónsson ¹	87	»	87	»
Ólafur Sigurðsson	216	44	260	»
Pétur Guðjónsson	171	»	171	»
Sighvatur Árnason	207	32	239	»
Stefán Eiríksson	258	125	383	»
Stefán Jónsson	225	72	297	»
Stefán Thordersen	201	30	231	»
Sveinn Nielsson	219	70	289	»
Sveinn Skúlason	171	»	171	»
Samtals	5613	1431		
		flyt	7044	»

1) Hann forfallaðist frá þingsetu fyrir veikinda sakir framan af þingtímanum, og komst ekki á þing fyrr en 31. júlí.

	fluttur	Rd.	Sk.
2. Annar kostnaður.		7044	»
Til innanþingssskrifara um þingtímann	rd. sk.		
Halldór Melsteð	171 »		
Jón A. Hjaltalín	171 »		
Ólafur Sigvaldason	143 »		
Páll Sigurðsson	150 »		
Lárus Blöndal	18 »		
Páll Melsteð skrifari forseta	183 »	836	»
Til 3 þingsveina		116	64
— húsgæzlumanns fyrir þvott á þingsalnum og aðra gæzlu		59	»
Fyrir atkvæðaskrár og niðurlagsatriði, prentun og pappír	64 rd. 24 sk.		
prófarkalestur	13 — » —	77	24
— ritstörf við báðar þingbækurnar og samanlestur		390	80
— önnur ritstörf um og eptir þingtímann . . .		136	13
— ritföng		109	25
— danska þýðingu:			
á álitsskjölum til konungs	105 rd. » sk.		
- þingbókinni	327 — 92 —	432	92
Til bókasafns þingsins			
til bókakaupa	100 — » —		
— bókavarðarins 1865 og 1866,			
20 rd. árlega	40 — » —	140	»
— útgáfu alþingistiðindanna 1865 er þegar ávísað fyrir prentun og pappír	1459 rd. 10 sk.		
— prófarkalestur	170 — » —		
— heptingu	58 — » —	1687	10
Særstakleg útgjöld.			
Aðgjörðir á ýmsum húsbúnaði og ýmislegt aðkeypt	30 — 36 —		
Til bókakaupa handa stórþingi Noregsmanna	10 — » —		
Fyrir að færa í lag skjalasafn þingsins	15 — » —		
— gæzlu og registur yfir húsbúnaðinn m. fl.	5 — 32 —		
	flutt 60 — 68 —	11,029	20

	Rd.	sk.
fluttur 60rd. 68sk.	11029	20
Fyrir önnur störf í þarfir alþingis, frá því alþingi var slitið til hins 15. septembers ¹	30	» —
Er því nú þegar ávísað samtals	11,119	88

Hið helzta sem enn er óávísað, eru eptirstöðvar þeirra útgjalda sem útgáfa alþingistiðindanna hefir í för með sér, þó að þau sé nú sjálf alprentuð að mestu; það mun mega ætla á, að þær eptirstöðvar verði samtals um 550—570 rd.; enn fremur fyrir forsetastörf frá 25. sept. f. á. og ýms ritstörf m. fl. þar að lútandi nál. 95—105 rd. Má þannig nú þegar ætla á, að *alþingiskostnaðurinn 1865* verði nálægt *11,770 rd.*, og fari ekki langt þar yfir.

Reykjavík, 15. febrúar 1866.

1) Þannig ávísað af forseta, eptir reikningi H. Kr. Friðrikssonar, 15. sept. 1865.

J. G.

C.

VIÐBÆTIR.

Reikningur

yfir alþingistollinn árin

1861, 1862, 1863, 1864.

Samkvæmt umburðarbræfum stiptamtsins af 21. marz 1861, 24. marz 1862, 17. marz 1863 og 21. marz. 1864, samt innkomnum skýrslum sýslumanna yfir alþingistollinn af afgjöldum tollskyldra jarða á Íslandi, hefir tollurinn fyrir ofan nefnd ár útgjört

Af sýslu		1861.		1862.		1863.		1864.	
		Rd.	Sk.	Rd.	Sk.	Rd.	Sk.	Rd.	Sk.
1.	Borgarfjarðar	482	90	154	57	95	15	126	47
2.	Reykjavík	33	18	9	62	6	61	8	82
3.	Gullbringu- og Kjósar	620	43	289	43	150	31	192	42
4.	Árness	1112	60	556	37	222	18	291	62
5.	Rangárvalla	938	93	307	86	185	61	241	79
6.	Vestmannaeyja . . .	86	68	23	62	20	8	19	82
7.	Skaptafells	387	95	112	47	73	92	105	74
8.	Mýra- og Hnappadals	568	45	174	58	115	29	149	79
9.	Dala	532	12	164	3	106	8	138	12
10.	Snæfellsness	428	87	132	67	89	35	116	72
11.	Barðastrandar . . .	562	83	179	79	119	24	161	60
12.	Ísafjarðar	551	81	173	72	115	6	147	13
13.	Stranda	212	84	68	69	45	82	61	81
14.	Húnavatns	978	19	302	88	201	80	257	29
15.	Skagafjarðar	1100	39	344	36	225	18	293	63
16.	Eyjafjarðar	1150	32	334	36	225	91	290	81
17.	Þingeyjar	869	29	255	53	172	2	226	34
18.	Norðurmúla	352	27	97	11	66	40	91	33
19.	Suðurmúla	470	7	143	44	105	76	138	70
Samtals		11440	523	3825	442	2342	930	3060	39

Á lausafé amtanna er með ofangreindum um- burðarbræfum jafnað:		1861.		1862.		1863.		1864.	
		Rd.	Sk.	Rd.	Sk.	Rd.	Sk.	Rd.	Sk.
1.	Suðuramtsins . . .	875	65	288	16	236	84	317	39
2.	Norður- og austur- amtsins	1596	89	517	65	370	54	511	22
3.	Vesturamtsins . . .	597	38	194	15	142	54	171	35
	Samtals	3070	»	1000	»	750	»	1000	»
	Samtals á jarðagjöld og lausafé	14510	52	4825	44	3092	9	4060	39

eður á jarðaaafgjöld fyrir sig 20668 rd. 48 sk.
á lausafé fyrir sig 5820 — » —
Í allt 26,488 rd. 48 sk.

Íslands stiptamthúsi, 2. september 1865.

Hilmar Finsen.